

Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna Yóni Ísun-aii agaimakái. Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Yóni séna Ísun-aaisafesa érai'e síwae séna maarán-áái agaimakáiyé. Maníkón-ímáyáamá aráátimindawi marapá'á ma'ánkaraimba wemá Ísun-iyé. Yóni séna wemá Maníkón-aaigon-iyé siyái. Ísu Maníkón-ááninko sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba awásiyukaiwain-iyé síyantafena Ísu kawé-kísáú ímbo awánaron-kisau maiyái. Tuwímbai wenááisafesa érai'e sésa wení aampa'á arááíwáéwasa tuwímbai karo'é sésa símai sáwí'a uwánkaraawe. Ísu Maníkómpá'ó iyíyan-amba éna éraikoni áwáuma éna maé'mae'o íyawini áwáuman-iyé-aaisafesa érai'e sewí Ísu aúí'a úmai maé'mae'a íyani'a wéuwatinkaiyé. Aúí'a úmai maé'mae'o wéowini áwáuma ísáaro. Miyán-áái Yóni agaimakáiyé.

¹ Áwáura'a maramá ímbo wéronka'a Maníkóní imáyáama aráátímíwaima wenáwí'a Maníkón-aaigon-iyé. Maníkón-aaigo aasiyaasí ména Maníkóe ména wemá Maníkó póna ² áwáura'a Maníkón-aaigo Maníkóe ména ³ seyaafá-tántáá'á úmarowana Maníkó imáyáa amúwana seyaafá-tántáá'á minkánáa paápé uráin-tantaa'a úmakaiyé.

⁴ Maníkón-aaigo waásimo maé'mae'o íyawini áwáuman-iyé. Miyáumai wemá waásifimba sama kátinkena ⁵ kumeu'ó in-áémpá'á sama kaisaná kumeu'ó í-tántáákómá sámó kain-tántáákómbá ímba íyáákéna kumeu'á uwánkaraiyé. ⁶ Moóráwígon-awi'a Yóni mérowana Maníkó ai'maréna ⁷ sámó kain-áái maimaé seyaafá'-wáásífá'á winasá mináái isésa sésa érai'a

Ísu Kárásitima waási sáma kátínkáíwain-iye síwae súwana ⁸ Yóni wemá ímba sámo kátínkáíwai póna sámo kátinkaindawin-aai maimaéna kuráíye. ⁹ Maníkón-aagoma seyaafá'-wáásíímbá sáma kátínkáíwain-iye. Yóni simátímakonka'a Maníkón-aago marapá'-wáásíímbá kumpaápé uráíye.

¹⁰ Maníkón-aago maramá úmakena marapá'á kumbérowasa marapá'-wáásí wení áwáuma ímba kawe'-úmai awánaraawe. ¹¹ Wenamáápa'a kumbérowasa wenamááraa ímba aaweyáá uwánkówasa ¹² tuwímbai aaweyáá uwánkesa wenáásifesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáíye suwaná póna miwísáféna séna Maníkóní iyámpóísomban-owe siyáíye. ¹³ Waási kentí imáyáafinkeni'a úmai wématinkaafo Maníkóní iyámpói ímba miyáumai Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe. Maníkó wení imáyáafinkembo uwátínkáímba pósa Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe.

¹⁴ Maníkón-aago waási úkéna marapá'á ména kentááímbá mérowata awánaraumne. Farumó í-tántáá'wará arupísemo í-tántáá'wará'á wempímbá sáwífa'a wéron-kwaasi póna sámo kainkwará'-wáásí úwata awánaraumne. Afowámá ááninkomba kímborawigomba póna sáma amúwana misáwará'á mérowata awánaraumne.

¹⁵ Yóni wentáféna seyaafá'-wáásí simátimena séna kembá ímbo masínkaronka'a kesínaaembo tíndawi wenónkáámbá paápé uréna ména póna kembá iyáákaraiye siyáunda-aai minkwáásísáfé'a siyáumne siyáíye.

¹⁶ Farumó í-tántáá'á wempímbá sáwífa'o wérawai póna kentáá kawe'á wéuwasinkamaena wéwiye.

¹⁷ Naaófá'á Maníkó Mósesemba ai'maréna séna kesí ámáámba simátimiyo siyéna ánaaemba Ísu Káráisitimba ai'maréna séna farumó í-tántáá'é arupísemo í-tántáá'é mútimiyo siyáiyé. ¹⁸ Naaófá'-naofa'e káfé'e marapá'-wáásí Maníkón-ane'á ímba awánaraambanifo kímborawigo ááninkoma wesé'a ména mimbóráí'a úmai ména póna kentáá wéaraasimiye.

Yóni nombó maitínkaraiwain-aii.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:7-9, Rúku 3:15-17

¹⁹ Yérúsaremu-naopakemba Yúndaa-kawaa-waasi ámáán-kisau-waasiye Rífáin-andafaken-kwaasiye ti'márówasa Yónimpa'a tésa áísai esa sésa emá nááwa'ono suwaná ²⁰ Yóni ímba umémpa'a tuwómbe afora'á séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráisiti ímba kemá úne súwasa ²¹ sésa emá nááwa'o. Íráiyaa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakawaiya'ono suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa miwí sésa naaófá'á Maníkó séna kesáái simátimindawi Móseseraan-kwaasi ai'maráanana kumíníyemo siyáimba wemá ewá'ónó suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa ²² miwí sésa nááwa'ono simásimiyo. Simásímínda-aii si'mákaawisa kosimátimeno suwaná ²³ Yóni simátimena séna Maníkón-aii simátímakowin-awi'a Áísaya naaófá'á agaimaréna séna máásai-marafa'a moóráwigo ména aemáíyakemba séna Fasi'aénkóní aambá wi'ankáiyamba wení aambá arupíse íyana minámpá'á wíno

siyáimba mindá kemá úne Yóni súwasa ²⁴ taáisai-un-kwaasifinkemba tuwímbai ámáán-kawaa-waasi miwí ²⁵ Yónimba áísai esa sésa emó sémo Maníkómó íyáfasinankaraiwai ímba kemá úne. Ímba kemá Íráiyaa úne. Maníkón-aaimo simátimindawi Móseseraan-kwaasi ímba kemá úne. Emó siyáandanifo nóintafewa nombá wémaitinkaano suwaná ²⁶ Yóni séna kemá non-aantemba

wémaitinkaunana kentí afufumpimbó moóráwigomo méraimba ímba wéawanaamba póna ²⁷ ánaaembo kesínaaenka'o tındawi wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. Wení kisaumo wémaundasafe'a kemá úwoi-waasi úne Yóni siyáiyé. ²⁸ Yóndani-nonkoni menáípá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá wémaitinkowasa áísai uwaná Yóni mináái simátímakaiyé.

Ísun-aaí Yóni simátímakain-aaí.

²⁹ Simátimena aafáyáaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o tufú'maimo Maníkómbó áméntemba wétin-kwaasi seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai maitiyuwáíndasafena póna puwíníyé. Mindásafena Maníkó ai'máráísana kúmimba póna puwíníyé. ³⁰ Kembá ímbo masínkarónka'a kesínaaembo tındawi wendónkáámbá ména kembá íyáákaraiyemo siyáunda-aaí minkwáásísáfé'a siyáumne. ³¹ Maníkómó íyáfasinankaiwain-aaí isé'a nááwantafesawa séo siyáunda isa'á nombá wémaitinkaunda pósa Ísareri-waasi wembá kawe'-úmai awánánááwe Yóni siyáiyé.

³²⁻³⁴ Yóni awánaron-aaí simátimena séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaintafe'a sé'a nááwa'iyomo siyáunda wíyómpakemba Maníkóní ámútanko mááufu'-numagoraamba úmaena wenane'á kumbéraisá'a awáné'a sááka'a makáunda póna Maníkó si'mákaiwai séna nombá wémaitinkenana kesí ámútanko moórá-waasigon-ane'á kumbaína emá awáné sé Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'o uwátinkaindawin-iyé siyáin-aaí sááka'o makáundara'a póna miyámó
 ímbá awáné'a simátimé'a sune. Wemá
 Maníkón-ááninkon-iyé Yóni siyáiyé.

Énduruwe Pítaae'a Ísumbo arááiwakaayan-aaí.

³⁵ Simátimena aafáyáaraamba Yóniye wení kísau-waasiyaiye méresa ³⁶ Ísumo kúmba awánésa uwaná Yóni séna minkwáásí Maníkó ai'mákain-kwaasi póna seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíníye. Kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o tufú'maimo Maníkémbó ámentemba seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíníye súwasarai ³⁷ mindárai isésarai Ísun-ánaaemba arááíwáúyana ³⁸ Ísu fa'él'mai métuwanena séna nóintafekaiya'oyo súwasarai miwí tááifinkemba sésarai Raapaiyo nááfara méraano wa'él'mai sésarai óraakoo nááfara méraano suyaná ³⁹ Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai wesé'a kuyambá mindáúmpá'á koméresa aafáúmó taenónka'a koméraawe.

⁴⁰ Yónimo siyáin-aaí iséna Ísumbo arááíwakon-kwaasi moóráwígon-awi'a Énduru wemá Sáimoni Pítaan-áfáko ⁴¹ aifa'á awaaó ayaafái úmai awánéna séna Maníkémbó íyáfasinankaraiwai Mésíyaa méraisa'a awánaraumne siyáíye. Mésíyaawe-awi'a wa'él'mai Kíriki-waasi-taáifinkemba Kárásitiye sembá mináwíkoní áwáuma Maníkémbó íyáfasinankaraiwain-íye wésewe. ⁴² Sáimonimba áí'maena Ísumpa'a tuyaná Ísu awánéna séna Yónin-ááninko óne. Enáwí'a Sáimoniye. Moórá-awi'a Pítaawe simánkaumne Ísu siyáíye. Miwí tááifinkemba Pítaawemo sembá óraa'-ontankowe wésewe.

Fírípiye Nátániyeriye Ísumbo arááiwakaayan-aaí.

⁴³ Aafáyáaraamba Ísu séna Káríri-aempa'a kónae séna Fírípimba ayaafái úmai awánéna séna kembá sirááíwauwo siyáíye. ⁴⁴ Wemá Pétésáítakemba Éndurunte Pítaanteti naaópaken-kwaasin-íye. ⁴⁵ Fírípi Nátániyerimba ayaafái éna séna Mósese Maníkon-aaí aúfáífimba

agaimarówasa Maníkón-aaí simátímakowiye aúfáífimba agaimarésamo siyáan-kwaasigonta awánaraumne. Wemá Násareti-naopakemba Yósepin-ááninkon-awi'a Ísun-iyé súwana ⁴⁶ Nátániyeri séna kesáámó súndasa Násareti-naopakemba ímba kawe'-wáásín-iyé wésune súwana Fírípi séna taawánaao súwasarai ⁴⁷ kuyambá Ísu Nátániyerimba awánéna séna maandá érai'a Ísareri-waasigo éna ímbo karo'-ímáyáámó wérawai wétiye súwana ⁴⁸ Nátániyeri áísai ena séna nóra úmaiya kesí imáyáa suwánéwa sénó súwana Ísu séna Fírípi ímbo áántarainka'a ení naaópa'a piyái-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súwana ⁴⁹ Nátániyeri séna óraakoo emá Maníkón-ááninko e Ísareri-waasi kentáásí kawáágó óne súwana ⁵⁰ Ísu séna piyái-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súndasafe kentáfé sé érai'e Maníkón-ááninko óne wésene. Ení naaópa'a méraana'a imáyáafinkembo awánaraundasafe sénda po mintántáákómbó iyáákaindantantaa'a ánaaemba awánáínone. ⁵¹ Érai'a simátíme'a sune. Wiyómpa'a kampúaran-tawaai tuwínkaa'a ínasa wiyómpakemba waási úranko kumpaápé uráundawifa'a wiyómpaken-kisau-waasi iyé-kunke íya'a tuwánánáawe Ísu siyáíye.

2

Ísu non-úramba wáini-nombo waé'makain-aaí.

¹ Aúnkáraamba Káriri-aempa'a Kéna-naopa'a túwaandu uréša aaré wéto'waaí-esa Ísun-anówa komérowasa ² Ísune wení kísau-waasiye táántowasa komérowasa ³ ánda-aran-domba nowaná tai'ówana Ísun-anówa Ísuntafena séna ánda-aran-domba tai'áíye súwana ⁴ Ísu séna kesí kísausafe ímba simásimiyo. Seyaafá'nánká'ó kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba

tiyáiyé súwana ⁵ Ísun-anówa kísau-waasisafena séna simátimindantemban-oro siyáiyé. ⁶ Yúndaa-waasi tiyáámbo non-kwíyúmba mindásafena afa'móráe óraa-sawema wérowana ⁷ Ísu kísau-waasisafena séna misáwéffimbá nombá fatímai ówitaaro súwasa fatímai ówitamarowana ⁸ Ísu séna tuwímbai-nomba umaé'a tónká'ó káráwiyaiwaimba mááméro súwasa miyá uwaná ⁹ mindómbá ándá-aran-domba urówana tónká'ó káráwiyowi néna séna nááfaken-dona'iyomo súmba kísau-waasi Ísun-aai isésa awánaraawe. Nááfaken-dona'iyó séna aaremó maún-kwaasigomba áántowana túwana séna ¹⁰ seyaafá'-wáásí aifa'á kawé'-ándá-árán-dómbá tíméwasa násúwááwasa úwoi-anda-aran-domba wétimewe. Emá ímba miyá óndarakemba ánaaemba kawé'-ándá-árán-dómbá wésimene siyáiyé. ¹¹ Káririaempa'a Kéna-naopa'a Ísu minkísáú-wáámé'á úmba wení fasi'aémbá aráátimuwasa wení kísau-waasi awánésa timankúnkúmba ésa sésa Maníkómpákémbá kunkáiyé siyáawe. ¹² Minkákémbá Ísuwe anówawe mináfáráwáínónndaawe wení kísau-waasiye miyáumai-waasi Kápaneamu-naopa'a kárika'a kumbéraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

Mátíyu 21:12-13, Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-46

¹³ Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tóso ún-kanaama ampáámbá wéunka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a wéna ¹⁴ óraa'-amaan-daumpa'a iyúmba mifá'á waásisomba mésa Maníkómbó amíyantafesa purumakawé sipisípiye mááufu'-numawe wémeyambaresa áamáán-dankoni óntamba wémeyanesa mérowana Ísu tuwánéna ¹⁵ ándásamba ufántuwena mindásamba purumakawé sipisípiye tusú uwásuwena áamáán-dankoni óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá

tawísíuwena ¹⁶ mááufu'-numamo méyámbárón-kwaasisafena séna maimaé'a kóro. Kesifoní naaúmpa'a ímba maaketí márémba maimaé'a kóro Ísu súwasa ¹⁷ wení kísau-waasi awánésa sésa naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkóo ení naambá sáwí'a ofó sé'a óraa'-imayaa wéune agaimaréna siyónka'a pósa mináái wení

kísau-waasi tááka'a makáawe.

¹⁸ Yúndaa-kawaa-waasi Ísuntafesa sésa nóin-kwaamera inatááwá awánéta séta Maníkó fasi'aémbá ámakaintafema óraa'-amaan-daumpa'a miyá ónesa sénaumne suwaná ¹⁹ Ísu séna maanámaán-dámbá tawísíuwewa'a kaumbo-kánáará'á úmaranaumne súwasa ²⁰ sésa maanámaán-dámbá ayáátááka'a 46 aatai maisuwésa úmakaan-damba isamá emá sé kaumbo-kánáá úmaranaumne wésene sumbánifo ²¹ mindá ámaán-dantafenamo siyáimba wení áúsafena siyáíye. ²² Ánaaemba pukáimpinkemba Maníkó Ísumba íyáfasinankonka'a wení kísau-waasi mináái tááka'a marésa sésa Ísu siyáin-aai érai'-aai siyáimbaniye sésa Maníkón-aai aúfáífinken-aai érai'-aain-íye siyáawe.

²³ Naaófá'ó Maníkómó Yúndaa-waasi tíyótaimo

í-tánón-kánáará'á Yérúsaremufa'a Ísu fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maúwasa waásisomba awánésa Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómpákémbá kunkáíye sumbánifo ²⁴ Ísu waási tirumpimbá awánéna séna mináái kentáfésa ímba tirumpinkémbá wésefo tuwesarái kembá uwásinkanaawe séna ²⁵ waási ímba simámun-aaifinkenban-ifo wemá waási tirumpimbá awánarontafena Ísu mináái siyáíye.

3

Nikótímási Ísumbo áísai uráin-aai.

¹ Moóráwigo áamáán-kawaa-waasi Yúndaa-waasiti kawáágón-áwí'a Níkótímási ² moórá-no'waamba Ísumpa'a téna séna óraakoo Maníkón-ai simásímíndasafena embá ai'maráísama taméeraanata awánaraunne. Maníkómó embó fasi'aémbó ímbo ámakainkakaá fi'o-fi'on-kawe-kisau ímba kanaa'á maésino súwana ³ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Ímbo aneka'ó aúraan-úmaimo matinkáiyawimo ésa Maníkóní nombara ímba maénááwe súwana ⁴ Níkótímási séna óraa'a uwáguraafo nóraumaiya

aúí'a ónaao séna tinóisai tirumpimbá ímba aneká komaíyasa matinkánaáwe súwana ⁵⁻⁶ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Waásimo matínkáámba mindá waásin-oyo Maníkóní ámutankomo uwátínkáímba mindá Maníkóní ámutankowara'a aúí'a wéowe. Ímbo nonkwára Maníkóní ámutankowara'o aúraani'o úmaimo méraiyaní'o uwátínkááwi Maníkómó kawáánipa'a ímba méranaawe. ⁷ Aneka'á aúraan-úmai matinkáíníyemo súnda-aaisafena ímba áá'a íno. ⁸ Maarán-áái imáyáan-uwo. Fiyúndágo wení imáyáafinkemba wéwisasa ane'á ímba wéawanesa sésa nááfakena nááfara wéwiyo wésewe. Miyámó intembá Maníkóní ámutanko miyaráán-úmai waási wéuwatinkaiye súwana ⁹ Níkótímási séna nóra énawa miyá íníyo súwana ¹⁰ Ísu séna Ísareri-waasifimba aái wésimatimendawi óndanifo mináái ímba isááne. ¹¹ Érai'a simáme'a sune. Kesáámó awánaraunda-tantaa'e ísaraunda-tantaatafeta wésimatimunda isa'á ímba wéisaawe. ¹² Miyá wéon-tantaa'e marap'á'ó wéon-tantaatafe'o wésimamunda ímba érai'e séndanifo wíyómpaken-tantaatafe'o simáméndamo e nóra séwa érai'e sínono. ¹³ Ímba wíyómpa'a iyésa kunkáafo keyáá wíyómpakemba kunké'a kumpaápé uráundawi wíyómpaken-tantaa'a kanaa'á aráátimune. ¹⁴ Naaófá'á Mósese óntamba iyaankafayaambá úmai taaiya'ó mósá marówasa puwónaesamo un-kwáásí awánésa ímba

pukáawe. Miyámó uráintemba kembá waási úranko kumpaápé uráundawimba sínkambai aaraa-táiyá'á mósá maráiyamba pósa ¹⁵ kesááisafesamo timankúnkúmbó íyawimo ésa aúí'a úmai aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

¹⁶ Maníkó marapá'ó méraan-kwaasisafena áfááraumai aruntaféna éna póna wenáánimba kímborawigomba ai'marówana kunkáimba pósa wenááisafesamo timankúnkúmbó íyawi waásimo méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wení ewaa'á aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ¹⁷ Marapá'-wáásí aafimbá maitinkaaó séna Maníkó ááninkomba ímba ai'marówana kunkáifo marapá'-wáásí sáwí-imayaafimbo méraawi kuntí'mai kawé'-ámpá'á métinkaaó séna Maníkó ááninkomba ai'marówana kunkáíye. ¹⁸ Maníkó ááninkon-aaisafesa timankúnkúmbó íyawi ímba aafimbá maitinkáínífo ímbo timankúnkúmbó íyawi é'a aafimbá maitínkaraiye. Maníkóní kímhora-aaninkon-aaisafesa ímbo timankúnkúmbó wéiyawisafena é'a aafimbá maitínkaraiye. ¹⁹ Sámó kátínkáíwai marapá'á kunkáimbanífo waási sáwí'a wéesa pósa kumeu'ó

in-áémpátáfésa imáyáa ésa sámó kátínkáíwaifa'o ímbo tentáféna aafimbá maitinkáíníye. ²⁰ Sáwí'o wéowi sámó kátínkáíwaintafesa ímba wétinkaisasa kesí kísau paápé ifo sésa ímba sámó kátínkáíwaifa'a tawémaewe. Sáwí'o owí miyá wéofó ²¹ arupísemo owí sámó kátínkáíwaifa'a taméraamba pósa Maníkómó sintembó ombá wétuwanaawe.

Yóni Ísun-aaimo simátímakain-aai.

²² Minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a Ísuwe wení

kísau-waasiye komésa nombá wémaitinkowana

²³⁻²⁴ minkánáará'á Yónimba ándáfa'a ímba

máánkaronka'a Ínóni-aempa'a Sérími-naokoni ewaa'-nónaumpa'a Yóni ména sáwífa'-nomba wéropa'a mérowasa waásisomba tóso uwaná Yóni nombá wémaitinkowasa ²⁵ Yónini kísau-waasisonte moórá Yúndaa-waasigo-iyaise mésa nombó maitínkón-aaisafesa wesimán-kwesiman-esa ²⁶ Yónini kísau-waasisomba wembá tasimámesa sésa óraakoo Yóndani-nonkoni menáípá'ó esé'o máiwaimba wenáwí'o mósá maráándawimba wemá nombá wémaitinkaisasa sáwífa'-waasi wétoso owe suwaná ²⁷ Yóni séna Maníkómó tímíساسamo ombá mindá miwínén-iyé. ²⁸ Kemó siyáunda Maníkómó íyáfasinankaraiwai ímba kemá úmpo si'marówa'a wení aifa'á tiyáumnemo siyáunda-ai ísaraawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Aú-ininkomo awaaikómpá'ó tisanamá awaaikó amááraasombo aamoimó onten-úmai Ísumpa'a tewa'á aamoí wéune. ³⁰ Wemá óraa'-waasi ímbá póna wenáwíko íyáákainifo kemá kári'-waasi únda póna kesúwíko kumíníye Yóni siyáíye.

³¹ Wíyómpakewi seyaafá'nánká íyáákaraiye. Maankákén-kwáásí marapá'-wáásí pósa marapá'ó wéon-tantaatafesa wésefo wíyómpaken-kwaasi íyáákarain-kwaasi póna ³² awánarain-tantaa ísarain-tantaatafena sisasá ímba ísáámbanifo ³³ wenááisafesa érai'e sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé sisasá tuwánésa sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁴ Maníkó ai'mákaiwaimba wení ámútamba ámakaimba póna Maníkón-ai wésisasa minááísáfésamo érai'emo sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁵ Maníkó afowámá éna ááninkomba arumbá aména séna seyaafá-tántáá'á kawáánúmai káráwiyuwo siyáíye. ³⁶ Ááninkon-aaisafesamo timankúnkúmbo ésamo wesé'o kááísamaimo méraiyawí aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo wenááimo ímbo

ísámaimo kawé'ó íyawi ímba aúí'la úmai mérewana Maníkóní áyánko miwísé'a aasiyaasí waé'wae'a isasá méraawe.

4

Sámériyaafaken-ininkon-aaí.

¹⁻³ Yóni nombó maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáíwai kóyáákaraiye. Énifo Ísu ímba maitínkaraifo wení kísau-waasi maitínkaraawe. Yónimo maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáimba kóyáákamai-waasi maitínkáín-aaí ámáán-kawaa-waasimo ísón-aaí Ísu iséna Yúndiyaa-aempa'a tuwéna aneka'á Káriri-aempa'a kónae séna ⁴ Sámériyaa-ampa'a kónae séna ⁵ kúmba Sámériyaa-aempa'a Sáíkkaa-naopa'a naaófá'ó Yékopumo ááninko Yósepimbo ámakom-barama ewaa'á wéron-daopa'a kúmba ⁶ Yékopu nombó uwínenamo u'makóm-bai'la wérowana aampa'á kúwana Ísumba awesaraí úwana mimbáiká'á wáawái komérowasa ⁷⁻⁸ wení kísau-waasi tómbá méyánónae sésa naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwínena túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana ⁹ minínínkó séna emá Yúndaa-waasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo ímba nombá usimiyó siyó siyáíye. Yúndaa-waasiye Sámériyaa-waasiye ímba moórá-anafinkemba wénaafo ímba nombá usimiyó siyó súwana ¹⁰ Ísu séna Maníkómó kanaán-úmaimo amíndatantaa'a ímba awánaraane. Nombá usimiyómó súnda-waasigosi áwáuma ímba suwánáánda-waasi úne. Kesí áwáumo suwánáándawiyaantasi aasiyaasimó maé'mae'o on-dómbá simiyó séna'a amúsino súwana ¹¹ minínínkó séna maandómbá káúnkáúmpá'ó kunkwérimba náán-anafina aasiyaasimó maé'mae'o on-dómbá uwínono. ¹² Kentáá síwá'nágo Yékopu maandóm-báí'á u'maréna wení sipisípiye wení akúnté'o tímakaimba isasá

maandómbá wénaawe. Kemó súnda emá tímínda-nonko Yékopumo tímakain-donkomba ímba íyáákainiye wésune súwana ¹³ Ísu séna maandómbó wénaiyawimo éna aneka'á nontáféna tinkáínífo ¹⁴ kemó tíménda-nombo náiyawimo éna ímba aneka'á nontáféna tinkáíníye. Kemó tíménda-nombo náiyawimo éna tirumpimbá nonaumpinkémbó íyáúsenamo intenkáámbá ínasa pósa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwana ¹⁵ minínínkó séna emó sénda-nomba símína'a naananá nontáféna ímba sinkáína'a ímba maampinkémbá tauwóno súwana ¹⁶ Ísu séna enawaaikómbá koáántamae tiyó súwana ¹⁷ séna kesuwaai'íyaimba úne súwana Ísu séna emá érai'a séndamanifo ¹⁸ séfataase-wamba maiyé miwísé'o maénda isamá káfé'o minkwáásígóe'o emó méraanda ímba enawaaí'á isamá pó érai'-aai simásimene súwana ¹⁹ minínínkó séna kemó imáyáamo únda Maníkón-aai simátimendawi óne. ²⁰ Sámériyaa-waasi kentáá síwá'ná sésa maanómáká'á Maníkón-ímáyáá mósá máraaro siyáawa'a kembiwí Yúndaa-waasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Maníkón-ímáyáá mósá máraaro wésewe súwana ²¹ Ísu séna kemó sendamá érai'e siyó. Moórá-kanaamo tinda ímba maanómáká'wára Yérúsaremu-naopa'wara'-aantembanifo seyaafá'-náópá'wára'á kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²² Kembiwí Sámériyaa-waasi wen-ímáyáá máraámbanifo wení áwáuma ímba awánare'a wéowe. Yúndaa-waasisa wen-ímáyáá mósá maréta wení áwáusa awánaraumne. Maníkó séna moóráwigo sáwí'o úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae síndawi Yúndaa-waasifinkemba paápé íníye siyáíye. ²³ Kesifo séna ken-ímáyáámó mósá maráiyamba ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá ken-ímáyáá mósá máraaro siyáimba miyáumai moórá-kanaa wétisasamo érai'o kesifon-ímáyáámó mósá

wémaraiyawí tirumpinkémbá arupíse úmai kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²⁴ Maníkómbá áuma ímba wéraisana ámútanko méraisasa pósa ímba túrantamba ane'á wéawanaafo miyaráán-úmai Maníkón-ímáyáámó mósá máráámbo ombá wení ámútanko túwa'nai isasá tirumpinkémbá wen-ímáyáá mósá máráaro súwana ²⁵ minínínkó séna Maníkómó íyáfasinankarawai Káráisitiyemo sewí kumíníye. Kumíndara'a seyaafá-tántáátáféna simátimíniye sewa'á ísaraumne súwana ²⁶ Ísu séna minááímó séndawí maandá kemá úne Ísu siyáíye.

²⁷ Ísu mináái wésuwasa wení kísau-waasi kouwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontafenamo súmba Yúndaa-waasiti namuro-inínkóntáféna wésuwana póna táá'a úwasa tirumpin-ímáyáá ésa minínínkóntáféna nóintafenawa wéankaisanawa íyó-ímayaa ésa Ísuntafesa nóra sénawa minínínkóe'a wésiyo-ímayaa ésa ímba taáísai uwaná ²⁸ minínínkó wení sawe-kúrámá tuwéna naaópa'a wéna simátiména séna ²⁹ seyaafá'ó uráundantaa'a wépaape in-kwaasi méraiye. Maníkómó íyáfasinankaiwaiya'iyó taawánaaro súwasa ³⁰ naaópa'a tuwésa Ísumpa'a tumbá ³¹ Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa sésa óraakoo tómbá naaó suwaná ³² Ísu séna kemá ímbo awánaan-tomba makáumne súwasa ³³ wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa tómbá maimaénawa máámakaiyo suwaná ³⁴ Ísu séna tóntáfénamo tááimo taintembá si'mákaiwain-ai isé'a wení kísau maimaé wéwe'a tai'áandasaféna wésinkaiye. ³⁵ Kísaufa'a wérain-tontafe'a éiyain-kwiyomba kóínana áfuma káínata fáká'mai túwaandu ónaumne wésefo kemá sune. Awánaaro. Káfé'a maankánáá tómbó áfumo kaintembá miyaráán-úmai waásisomba tí'mai Maníkómp'á túwaandu ónááwe. ³⁶⁻³⁷ Waásisombo tí'mai Maníkómp'á túwaandu uwátinkaiyan-kwaasimo ésa miwí kawé'-

méyámbá maíyasa Maníkómpá'ó tíyan-kwaasi aú'ia úmai maé'mae'ia ónááwe súné. Tuwímbai kísau úmaraiyasa fí'owi fakaránááwe wésewe. Miyáumai kísau íyawiwara'e fakaráiyawiwara'e aamoí ónááwe. ³⁸ Fí'owi kísau úmakaamba isa'á kemá ti'maráúna'a fí'owiti kísaufakentomba wéfakaraawe Ísu waé'mai-aai simátímakaiye.

³⁹ Énifo minínínkó séna seyaafá'ó uráunda-tantaa'a paapé uráiyé siyáin-aai isésa pósa Sámériyaa-waasi mindáópaken-kwaasi Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómó íyáfasinankaraiwain-iyé sésa ⁴⁰ Ísumpa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a taméraao suwaná Ísu kae-kánáá koména ⁴¹ aai simátimuwasa isésa sáwífa'-waasiwara'a sésa érai'a sáwí'o úmaimo méraundafinkenta kawe'-ámpátáámó mésinkaindawin-iyé sésa ⁴² minínínkómbá simámesa sésa ímba enááisafeta aantembanifo wenááimo ísaraundasafeta séta marapá'-wáásí sáwí'o úmaimo méraundafinkemba kawe'-ámpátá mésinkaindawin-iyé siyáawe.

Ísu moóra-iyampoimo asófankarain-aai.

⁴³ Ísu kae'-nó'wáámbá waéna mindáópa'a tuwéna Káríri-aempa'a kónae séna wéna ⁴⁴ séna Maníkón-aai simátímíwain-awi'a wenamááraa ímba mósá máraáfo fí'on-daopaken-kwaasi wenáwí'a mósá wémaraawe súwana ⁴⁵ miyáumai Káríri-aempa'a kúwasa mináémpákén-kwáásí aamoí uwánkaraawe. Ááema tíyótaimo í-tánón-kánáará'á miwí Yérúsaremu-naopa'a koména Ísumo kísau mo maíyáimba awánaraamba pósa aamoí uwánkaraawe.

⁴⁶ Aamoí uwánkówana Ísu Káríri-aempa'a wénena Kéna-naopa'a non-úranko ándá-aran-dombo úkain-daopa'o kúmba kámáni-waasi Kápaneamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba áí'a wéuwana ⁴⁷ Ísu Yúndiyaa-

aempakemba Káríri-aempa'a tiyáin-aai iséna Ísumpa'a téna séna kesááninko puwíndasafena wéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasófankainono súwana ⁴⁸ Ísu séna ímbo ff'ó-fi'on-kisau-waame'o awáné'o é'a

ímba kesááisafe'a timankúnkúmba ónááwe súwana ⁴⁹ óraakoo kesáánimba puwíndasafena wéimba minúwóiyáán-úmai tiyó súwana ⁵⁰ Ísu séna enáánimba asófawifo waaó súwana Ísun-aisafena érai'e séna kúmba ⁵¹ aampa'á kúmba wení kísau-waasi tésa sésa enáánimba áí'a é'ánkaraiye suwaná ⁵² tísai ena séna kesáánimba nóin-kanaarara áí'a é'ánkaraiyo súwasa miwí sésa fénáimba wááwái áúiyamo kaimbá é'ánkaraiye suwaná ⁵³ afowámá imáyáa éna séna minkánáá enáánimba asófawiyemo siyáimba érai'a siyáiyé súwasa wení akúmpákén-kwáásí seyaafá'á Ísun-aisafesa timankúnkúmba uráawe. ⁵⁴ Yúndiyaa-aempakemba Káríri-aempa'a koména moóráma kawé-kísáú-wáámé'á uréna minká'á miníyámpóígómbá asófankowasa wení akúmbá timankúnkúmba uráawe.

5

Nonkwaaúmpá'á Ísu moóráwigombo asófankarain-aai.

¹ Ánaaemba Yúndaa-waasi amáántafesa tanómba kaumakónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái.
² Yérúsaremu-naokoni óntan-kusaifa'a ontamá wéromba áwí'a sipisípigoni ontamá miwání ewaa'á nonkwaaúnkón-áwí'a Pétésíta-nonkwaaumba wérowana ³ mindónkón-áwáifa'a wááu-namba séfataase-namba wérowasa mindáúmpátá tí'o ún-kwaasisomba tuwímbai túgafitan-kwaasisone tíyayaambo kararón-kwaasisone mésa nonkómó úwaaauwaamo índa amu'makówana ⁴ moórámora-kanaa wíyómpakewi nonpímbá kumúwana nonkó úwaaauwa úwana aifa'ó nonpímbó kumúwaimba áí'a é'ánkaraiye. ⁵ Tí'o ún-kwaasisompimba moóráwigo

ména ayáátááka'a 38 aatai áí'a ún-kwaasi mérowana ⁶ Ísu awánéna ayáátááka'a áí'a wéiye-imayaa éna áísai ena séna embá asófendasafena wéankaiyo súwana ⁷ we séna nonkómó úwauwaamo índara'o sí'maenamó nompímbó sinkáíndawi ímba méraiye. Kemá kumónae'o úndanifo moóráwigo kembá kúwáákena nompímbá aifa'á kúmísana kesí'a úwoi wéraiye súwana ⁸ Ísu séna iyáfasinaao. Ení tuwaai'á maimaé waaó súwana ⁹ minúwóiyáán-úmai áí'a é'ankowana wení tuwaai'á maimaéna kuráiyé.

Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a miyá úwasa ¹⁰ Yúndaa-kawaa-waasi asófankon-kwaasisafesa sésa káfé'a saagaan-kánáá isa ení tuwaai'á maimaé wégonda aaraamá makáawe suwaná ¹¹ we séna asófasinkarawai séna ení tuwaai'á maimaé waaó siyáiyé súwasa ¹² miwí áísai esa sésa ení tuwaai'á maimaé waaómó siyáiwai náawa'iyo suwaná ¹³ sáwifa'-waasifimba Ísu áwiyokuwana póna asófankowi séna áwí'a ímbo isáúnda-waasin-iyé siyáiyé.

¹⁴ Simásuwena ánaaemba óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana Ísu ayaafái úmai awánéna séna áí'a é'ánkaraimba po sáwíyamba sínkáífo sé sáwí-imayaa aneka'á ímba uwó súwana ¹⁵ iséna Yúndaa-kawaa-waasi kosimátimena séna asófasinkarawai Ísun-iyé súwasa ¹⁶ Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a Ísu asófankarontafesa Yúndaa-kawaa-waasi Ísumba sáwí'a uwánkámae iyúwana ¹⁷ Ísu séna kesifo aasiyaasi-kánáá kísau wémaimba pó'a miyaráán-úmai kísau maénaumne súwasa ¹⁸ saagon-kánáará'á asófankarontafenawara Maníkó kesifomán-iyemo siyóntafenawara'a pósa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae símasima'a umbá Maníkó kesifomán-iyemo siyónten-úmai Maníkóe kesé'a mimbóráí'a

úmai mérauye siyóntafesa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae siyáawe.

Afowán-ááimo Ísumo siyáin-aii.

¹⁹ Suwaná Ísu simátimena séna érai'a simátime'a sune. Ááninko pó'a ímba kesí imáyáfinkemba únda kesifomó ímbá awáné'a miyá wéune. Kesifomó intembá ááninko wéune. ²⁰ Kesifo ááninkomba arumbá siména seyaafá-tántáá'ó wéimba wéaraasimiye. Íyáákainda-kisaumo aráásimina'a minkísáú máéna'a táátafe'a ónááwe. ²¹ Kesifomá pukáampinkembo íyáfasintinkaintemba ááninko kesí imáyáfinkemba íyáfasintinkanae'a wéune. ²² Kesifo séna ímba aafimbá maitinkánaumpo aafimbó maitinkáinda-kisau kesááninkomba ámakaumne siyáíye. ²³ Aafimbó maitínkáanda-kisau símakaimba pósa kesifon-áwí'o mósá maráántemba ááninko súwí'a mósá maránááwe. Kesúwí'o ímbo mósá maráiyawimo ésa kesifo si'mákaiwain-awi'wara'a ímba mósá maránááwe.

²⁴ Érai'a simátime'a sune. Kesááimo isésamo érai'a ai'mákaiwai Maníkómá iyémó síyawí'é'a áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a owe. Waási méraawini áwáuma Maníkóní némpa'o maé'ómbanifo Maníkóní ewaa'á taméraamba pó'a ímba aafimbá maitinkánaumne. ²⁵ Érai'a simátime'a sune. Moórá-kanaa tínsa pukáiyankwaasi Maníkón-ááninko-saai isánááwe. Isáiyawí íyáfasi-nesa maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kesifomá waásimo méraawini áwáun-íye. Fasi'aémbá siména séna miyámó úndantemba waásimo méraawini áwáuma óne siyáíye. ²⁷ Kemá wíyómpakemba waási úranko kumpaápé uráundawí únana póna kesifo kentáféna séna aafimbó maitínkenda-kisau amúne siyáíye. ²⁸ Minááísáféna ímba táá'a íno. Moórá-kanaamo tinda utaráan-kwaasi seyaafá'á kesáái isésa ²⁹ utarémpinkemba íyáfasinanaawe. Kawe'ó uréwimo

íyáfasinesa aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo sáwí'o uréwimo íyáfasinaiya'a aaifimbá maitinkánaumne. Minááísáféna ímba táá'a íno Ísu siyáíye.

Ísu wení áwáumo siyáín-aaí.

³⁰ Ísu simátimena séna ímba kesí imáyáfinkemba wéumpo si'mákaiwai simásímakaintemba miyá wéune. Ímba kesí imáyáfinkembo ondasáfé'a arupise úmai aaifimbá maitinkánaumpo kesifo simásímakainten-úmai aaifimbá maitinkánaumne. ³¹ Kemó kesáfé'o súndaraka karo'é sewaisinó. ³² Moóráwigowara'o kentáfénamo simbá érai'a wésiye. ³³ Kembiwí tuwímbai ti'márówasa Yóni nombó maitínkáíwaimba koáísai uwaná Yóni kentáféna séna érai'-waasin-iye. Kosimátíméro siyáíye. ³⁴ Kesí áwáumo síyantafe'a ímba óraa'-imayaa úndanifo Yóni kentáfénamo siyáín-aaisafe'a érai'e síya'a sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkanae-imayaa wée'a mináái simátimune. ³⁵ Ómbó aampa'ó kúra'mae konten-úmai Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a káríka'a aamoí uráawe. ³⁶ Moórá-tantaako Yóni kentáféna siyáín-aaigomba íyáákaraiye. Kesifomó simásímakain-kisau wémaunana minkísáúgó kesí áwáuma wépaape-iye. Kesifomó siménamo si'mákain-kisau wémaunasa kesí áwáuma wéawanaawe. Mintántáákó Yóni kentáfénamo siyáín-aaigomba íyáákaraiye. ³⁷ Kesifo si'mákaiwai wewará'á kentáféna simbánifo wenáái ísámai ímba kawe'á é'a wenane'á ímba awánaraawe. ³⁸ Si'marówa'o kunkáundasafe'a ímba timankúnkúmba ombá póna Maníkón-aaí ímba tirumpimbá wéraiye. ³⁹ Kembiwí sé'a aúí'a úmai maé'mae'a ónaumne sé'a Maníkón-aaí aúfáífimba toráumai awána-awana wéowe. Mináúfáífimbá kesí áwáuma agaimarówa'anifo ímba kawe'-úmai ísaraawe. ⁴⁰ Kawe'ó úmaimo isé'o kempá'ó tenkaka aúí'a úmai maé'mae'a owaisinó.

⁴¹ Waási kesúwí'a óraa'a uwásinkanaawe-imayaa ímba wéune. ⁴² Maníkómbó ímbo tirumbó áménka'a wétuwanaumne. ⁴³ Kesifomá simásímakaintafe'a kunkáundanifo ímba kawel'á wéuwasinkaawe. Énifo moóráwigombo kesifomó ímbo simámakaindawimo tína'o é'a kawel'á uwánkanaawe. ⁴⁴ Kembiwí sé'a waási kentáá súwí'a óraa'a uwásinkanaawe sé'a pó'a kesáái ímba érai'e wésewe. Maníkómá kentáá súwí'a óraa'a uwásinkainiye senkaka kentáfé'a érai'e sewaisinó. ⁴⁵ Kesifon-aúranka'a ímba aaifimbá maitinkánaumpo Mósese naaófá'ó áamáán-aaimo agaimakáiwai aaifimbá maitinkáíniye. Mósese súwa'nai iyémó sewímó éna wemá aaifimbá maitinkáíniye. ⁴⁶ Mósese kesáái agaimakáimba pó'a Mósesen-aaisafe'o timankúnkúmbo onkaka kesááisafe'a timankúnkúmba owisinó. ⁴⁷ Mósesemo agaimakáin-aaisafe'a ímba érai'e sembá pó'a kesááisafe'a ímba érai'e sewé Ísu siyáiyé.

6

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Rúku 9:10-17

¹⁻⁴ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo

í-tánón-kánaá ampáámbá úwana Káriri-waunkoni menáipá'á Ísu nompín-táómpimba wéna minkwaaúnkóní moórá-awí'a Táípiriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasisomba asófatinowasa awánésa pósa wenánaaemba arááiwáúwasa Ísuwe wení kísau-waasiye nompín-táómpinkemba marapá'á kumésa omápa'a imérowasa ⁵⁻⁶ sáwífa'-waasi Ísumpa'a íyúwana tuwánéna imáyáa éna séna ánaaemba miyá ónaumpo aifa'á Fírípimba áisai úmai isánae séna áisai ena séna nááfakena tómbá méyámba'maiya tíménara nánaao súwana

⁷ Fírípi séna sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa timúnasasa naawaisinó súwana
⁸ moórá-kisau-waasigo Sáímoni Pítaan-áfákon-awi'a Énduru
⁹ séna moórá-iyampoigo séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á makáifo sáwífa'-waasi méraawe súwana
¹⁰ Ísu wení kísau-waasisafena séna mara'á méraaro simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á mérowana minkwáásísómbá sáwífa'a 5,000 waaima mérowana
¹¹ Ísu mintómbá maisoréna Maníkóntáféna súwiyo simásuwena tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa miwí tímúwana tómbó nontenkáán-úmai mófáá'a miyáumai nowaná tímú'a fówasa miwítí imáyáagomo úni'a uwaná
¹² wení kísau-waasisafena séna mintón-ayai ímba úwoifa'a túwáaro súwasa
¹³ séfataase-tompinkemba nésamo túwón-ayaisomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitowasa
¹⁴ Ísumo úmba awánésa sésa Maníkón-aaimo simátímíwai íntaamo awánáúnda-waame'a isatá awánáúmne sésa amu'maráúndawin-iyé sésa
¹⁵ kentáásí kawáá-íta ínnyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó un-imáyáá iséna ímba miyá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iyáiyé.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.

Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

¹⁶ Ísu omápa'a imérowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi nonkwaaúnkóní áwáifa'a kumésa
¹⁷ Kápaneamufa'a kónae sésa nompín-táómpimba iyátesa kuwaná Ísu ímba túwana nó'waamba fénkúwana
¹⁸ óraa-fiyunda toréna nonkó tufántááfan-úwasa
¹⁹ taántámbá nombá tuwíntámaesa ayáátááka'a kuwaná Ísu non-afófora'a maréna nompín-táónkoni ewaa'á túwasa awánésa táátafesa uwaná
²⁰ Ísu séna kemá úmpo ímba táátafe oro. Aáno'a méraaro súwasa
²¹ aamoí ésa sésa

nompín-táómpimba íyátao suwaná minúwóiyáámbá
nompín-táónko nonáwáifa'a kúpa'a kuráiyé.

Ísumba ayaafái uráan-aaí.

²² Aafáyáama menáipá'ó koméron-kwaasi sésa fénáimba nompín-táómba kimbora wéraisana Ísu ímba mimpímbá wisasá wení kísau-waasi miwí aantemba kuráafo Ísu nááfara méraiyo siyáawe. ²³ Tuwímbai-waasi nompín-táómpimba Táípiriyasifakemba tóso ésa fénáinkaambo Ísumo Maníkóntáfénamo súwiyo súwasamo waásisombo tómbó néwiyopa'a tésa ²⁴ Ísuwe wení kísau-waasiye ímba mérontafesa

tiyaafái ónae sésa mindómpín-táómpimba íyátesa Kápaneamufa'a kuráawe.

Ísu maé'mae'o íyan-tomba únemo siyáin-aaí.

²⁵ Kápaneamu-naopa'o kumbá Ísumba awánésa sésa kesí óraakoo emá nóin-kanaawa maafá'á tiyáano suwaná ²⁶ Ísu séna ísáaro. Ímba kawé'-wáámé'ó aráátimundasafe'a wésiyaafai-oyo tómbó naráantafe'a wésiyaafai-owe. ²⁷ Tómbó ímbo aasiyaasimó waé'wae'o índa-tontafe'o é'a ímba kísau maé'a waásimo aasiyaasimó maé'mae'o íyan-tontafe'o é'a kísau máéro. Mintómbó tíménda kemá waási úranko mintómbá tíménaumne. Maníkó kesifomá kentáféna séna aamoí uwánkaumne. Kesí kísau mauwó simbá pó'a mintómbá tíménaumne súwasa ²⁸ áisai esa sésa nóraumaisaawa Maníkóní kísau maénaumno suwaná ²⁹ Ísu séna kentáfé'o sé'o érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Maníkóní kísau maé'a sewé súwasa ³⁰ nóran-kwaamera'ini ímbo awánáúnda-waame'o inatáámó éta awánéta séta érai'a Maníkó embá ai'maráísama kunkáandawi ónesa sénaumne. Nóin-kisau-waamera inono sésa ³¹ kentáá síwá'ná máásai-marafa'a mésa wíyómpaken-tonkon-awi'a máána-tomba né'ómbanifo

emó uráandawimo éna ímba mindá íyáákaraiye. Naaófá'á Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna wíyómpaken-tomba timúwasa naráawe agaimaréna siyáíye suwaná ³² Ísu séna ísáaro. Mósesemo tímakain-tomba ímba wíyómpaken-tomban-ifo kesifomá wíyómpaken-tomba kawé-tómbá wétimiye. ³³ Wíyómpakembo marapá'ó kunkáiwai wemá Maníkómó tímín-tomban-iyé. Wentáfé'o wée'a maé'mae'a ónááwe súwasa ³⁴ miwí sésa sénda-tomba aasiyaasi-kánáá simiyó suwaná ³⁵ Ísu séna kemá aasiyaasí maé'mae'o íyan-tomba úne. Kempá'ó wétiyawi ímba tááima táíniye. Kenká'ó timankúnkúmbo wéiyawi ímba nontáféna tinkáíniye. ³⁶ É'a simátímakaumne. Kesí kísau-waame'a awánaambanifo kesááisafe'a ímba éraj'e sésa ímba kenká'á timankúnkúmbo wéowe. ³⁷ Énifo kesifomó símín-kwaasimo é'a kempá'á ténááwe. Kempá'ó tíyan-kwaasisafe'o é'a ímba kóro sénaumne. ³⁸ Kesí imáyáamo arááíwáéndasafe'a wíyómpakemba ímba kunkáumpo si'mákaiwaini imáyáamo arááíwáéndasafe'a kunkáumne. ³⁹ Si'mákaiwai simásimena séna amúnda-waasi sáwí-ampa'a arááíwáéfo sé kawáánuwo. Ánaaen-kanaa pukémpinkemba íyáfasintinkaano. ⁴⁰ Kesifomá simásimena séna kesááninkoo embá awánésa sésa Maníkón-ááninkoman-iyemo síyawí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáíye. Ánaaen-kanaama pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne Ísu siyáíye.

⁴¹ Kemá wíyómpaken-tomba úne Ísu súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa ⁴² miwí sésa wemá Ísuma Yósepin-ááninkoman-iyé. Anófoi étaamo tuwánáúndanifo nóra sénawa wíyómpakemba kunkáumne wésiyo suwaná ⁴³ Ísu simátimena séna ímba miyá mósimesin-oro séna ⁴⁴ kesópa'a ímba úwoima

ténááfo kesifo kembá si'mákaiwaima táántaina'a kesópa'a tíya'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne. ⁴⁵ Mindásafesa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi agaimarésa sésa Maníkó seyaafá'-wáásí símai aráátiminiye siyáawe. Kesifon-aaimo ísámai kawé'ó iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁶ Kesifombá ímba awánaraafo kemá Maníkónópakemba kunkáundawi keyáama kesifombá awánaraumpo kesifon-aaimo ísámai kawé'ó iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁷ Érai'a simátíme'a sune. Kesáaisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo iyawi áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴⁸ Kemá maé'mae'o íyan-tomba úne. ⁴⁹ Kentíwá'náma máásai-marafa'a mésa máána-tomba némesa úwoi putaráawe. ⁵⁰ Énifo wíyómpaken-tomba miyán-tómbó náíyawima úwoi maé'mae'a ónááwe. ⁵¹ Kemá wíyómpaken-tomba maé'mae'o íyan-tomba úne. Mintómbó nésamó ésa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. Kesúma timúna'o naantafé'a pó'a aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

⁵² Ísu súwasa Yúndaa-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa nóra sénawa miwá wenáuma simínataawa nánaumno suwaná ⁵³ Ísu simátímena séna érai'a sune. Kemá waási úranko pó'a kesúmo ímbo né'o kesí naaemó ímbo né'o é'a ímba maé'mae'a ónááwe. ⁵⁴ Énifo kesúwe kesí naaewémó naawí áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a ombá pó'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne. ⁵⁵ Kesúma kawé-tómbán-íye. Kesí naaemá kawé'-nómbán-íye. ⁵⁶ Kesúwe kesí naaewémó naawí kesé'a kááisamai méraawa'a kemá miwísé'a kááisamai méraumne. ⁵⁷ Kesifo si'mákaiwai aasiyaasí maé'mae'a iwái isa'á pó'a kewará'á aasiyaasí maé'mae'a wéune. Kemá maé'mae'a úndasafe'a pó'a kesúmo newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. ⁵⁸ Kentíwá'ná tómbá némesa úwoi putaráawe. Kemó sún-da-tomba

wíyómpaken-tomba ímba miyán-tómbán-iye. Kemó súnda-tomba mintómbó newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu miyámá ⁵⁹ Kápaneamu-naopa'a áamáán-daumpa'a simátímakaiye.

⁶⁰⁻⁶¹ Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasi tirunkó sáwí'a úwasa imáyáa ésa sésa wemó sin-ááigó ínta sínkáín-aai póna umbai wétaiye suwaná Ísu arumpin-ímáyáa éna simátimena séna minááísáfé'a wégaoraawe. ⁶² Kemó wíyómpaken-waasi úrankomo kumpaápé uráundawimo kunuweré'o íyóna'o suwáné'o é'a nóran-imayaawa ónaao. ⁶³ Waásiti fasi'aénkó ímba túwa'nai ínifo Maníkóní ámútankoni fasi'aénkó túwa'nai ína'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. Miyámó intembá kemó súnda-aai mindá ámútankon-aai aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-ifo ⁶⁴ tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu súmba Ísu karo'á siyé mó sun-kwáásiyé wení pintaru'ó índawiwara'a naaófá'á ísaronka'a póna séna tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu simátimena ⁶⁵ séna mindásafe'a é'a simátimé'a sune. Kempá'á ímba úwoi ténááfo kesifomó táántaina'o é'a ténááwe simátímakaiye.

⁶⁶ Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasisomba Ísumba ifá'auwesa wesé'a ímba wénuwana ⁶⁷ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasisafena tísai ena séna kewárará kembá siyuwaaó séna tísai úwana ⁶⁸ Sáímoni Pítaa séna óraakoo kesáá nááfataawa kónaunawa sénó. Enááigo aúí'a uwátinkainasa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe wésendawi óne. ⁶⁹ Káfé'a entáféta simankúnkúmba éta séta Maníkómpákémbá kawekó ónesa wésune súwana ⁷⁰ Ísu simátimena séna kemá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasimo kemparí'a uráundanifo kempínkémbá moórá sáwí-waasigo paápé íníye súmba ⁷¹ Sáímoni-Ísakeriotin-

ááninkon-awi'a Yúndasintafena séna Yúndasi wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Ísuni pintaru'á maíndawin-iyé. Wentáféna mináái siyáiyé.

7

Ísun-áfárawaisai-taai.

¹ Minkákémbá Yúndiyaa-aempaken-kwaasi Ísumba tufuwónae suntáféna Ísu Yúndiyaa-aempa'a ímba númba Káriri-aempa'a wénuwana ² Yúndaa-waasimo wááunambo ésamo tanómbo kaúfún-kanaa ampáámbá úwasa ³ Ísun-áfárawaisai karaánáa'a ankésa sésa maanáémpá'á tuwéma Yúndiyaa-aempa'a waásimo túwaandu iyapa'a ení kísau komáínasa pósa ení waási ení kawé-kísáú awánaaro. ⁴ Seyaafá'-wáási suwánáíwae síyawí ímba aúpá'á kísau maenááfo seyaafá'-wáási túranka'a kísau komauwó sésa ⁵ Ísun-áfárawaisai wentáféna ímba imáyáa ésa sésa Maníkómpákémbá kunkáiyé sumbá mináái simámúwana ⁶ Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáífo kemberí úwoi wíyasa tuwánésa ⁷ marapá'-wáási kembá ímba aaisambá tíkaafó miwímó on-áwáúsáfé'o súndasafesa kembá aaisambá síkaawe. ⁸ Tanómbo opa'á ke koró. Seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáífo káfé'a ímba tanómbo opa'á kúmbo kemá koró séna ⁹ Káriri-aempa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

¹⁰ Ísu mérowasa áfárawaisai tanómbo upa'á kuwaná ánaaemba wemá aúpá'á kúwasa ¹¹ Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba ayaafái ésa sésa nááfara méraiyo sésa tísai uwasa ¹² Ísuntafesa úwoi-waasi sáwífa'-aai sésa tuwímbai sésa

kawe'-wáásín-iye suwasá tuwímbai sésa ímbanifo karo'-wáásín-iye sésa ¹³ Yúndaa-oraa'-waasi sáwí'a uwásínkáafo sésa ímba afora'á sumbá umémpa'a tukáawe.

¹⁴ Yúndaa-waasimo wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaúfún-kanaa séfasefa úwana afufuntan-kánáá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa ¹⁵ Yúndaa-oraa'-waasi isésa táátafesa ésa tóipimba tiyáámbe faafésa sésa ámáán-aaimo uwáitái'-opa'á ímba koména ísaraimbanifo nááfakena ísaraiyo suwaná ¹⁶ Ísu minímáyáámó umbá iséna séna kesí imáyáafinkemba ímba simátimumpo Maníkó si'mákaiwaini imáyáafinkemba simátimune. ¹⁷ Kembiwí imáyáama é'a sé'a nááfakenaaiya simásímakaiyo. Wení imáyáafinkena'i Maníkóni imáyáafinkena'iyoyimayaa wéowe. Maníkómó siyáintemba ónaemo síyawi miwímó ésa simátimunda-aaignoni áwáuma isánááwe. ¹⁸ Kentí imáyáafinken-aaimo síyawi kesúwí'a mósá maráíwae sésa kentí imáyáafinkemba wésefo ti'mákaiwain-awi'a mósá maránae síyawi ímba

karo'á sembá érai'-aai wésewe. ¹⁹ Mósesé ámáámbe simátímakombanifo ímba ísámai kawé'á uré'le sembá sínkamonaé wésewe súwasa ²⁰ úwoi-waasisomba sésa ímba tufuwónae-imayaasa wéumpo enarumpimbá sáwí-amutamba méraisa miyán-áái séne suwaná ²¹ Ísu séna ámáán-aai isáán-kanaara'a ímba awánaraan-kwaame'a uráunda pó'a kemá sáwífa'-imayaan-owe. ²² Kentíwá'nárakemba sésa iyámpói matínkaraawasa afakaumboé-no'waamba waésa túma kárámai araénáémbe ónááwe suwaná ánaaemba Mósesé mináái agaimakómbe pósa tuwímbai-kanaa ámáán-aai isáán-kanaara'a miyá wéowe. ²³ Móseseni ámáámbe ímba taráíyaamba pó'a saagaan-kánáará'á miyán-kísáú iyámpói túra'a wéowe. Énifo saagaan-kánáará'á moóráwigomba asófankaraunda pó'a kísau maénafo sé'a

aaisambá wésiyowe. ²⁴ Ímba awánéraase aaisáfé'a ímba simátínkáaro. Érai'a awánáiyán-aaisafe'a simátínkáaro Ísu siyáíye.

²⁵ Ísu simátimuwasa tuwímbai Yérúsaremu-naopakenkwaasi sésa minkwáásísáfésawa tufuwónae wéseo sésa ²⁶ wemá afora'á wenáái simátímísa'anifo ímba aafimbá maiyánkaraawe. Óraa'-waasisomba sésawa wemá Maníkómó íyáfasinankarawai Káráisitín-íye miyáwá wése ína wéseo. ²⁷ Maankwáásígóní naaópa'a awánáúndanifo Maníkómó íyáfasinankarawai naaópa'a ímbo awánáúndafakemba tíníye siyáawe.

²⁸ Minkákémbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a simátimena séna kembá éra suwánéra kesi máápa'a éra awánéra miyáwá uráao. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo moóráwigo si'maráísa'a kunkáumne. Wemá éraite'o siwáín-íye. Wembá ímba awánaraafo ²⁹ kemá é'a awánáúndawi si'mákaisa'a wempákémbá kunkáumne súwasa ³⁰ minááímó súnkakemba wembá ta'ótoranae sésa umbánifo wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótorowasa

³¹ úwoi-waasifinkemba tuwímbai sésa Maníkómó íyáfasinankarawai mo tíndara'a wení kísau-waameko seyaafá-kísáúgombá íyáákainiye-imayaa wéeta Ísuni kísaugo miyán-kísáúgó póna Ísu Maníkómó íyáfasinankarawai-íye wésune siyáawe.

Ísumba kota'ótoraaro sésamo ti'mákaan-ai.

³² Úwoi-waasisomba mináái sumbá áamáan-kawaa-waasi isésa miwíyé óraa'-amaan-kísau-waasiye

i-wáásísáfésa sésa Ísumba kota'ótoraaro sésa ti'márówasa kuwaná ³³ Ísu séna káríka'a kembiwisé'a mé'a si'mákaiwaimpa'a íyóna'a ³⁴ siyaafái uwááe'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba kanaa'á iyónááwe

súwasa ³⁵ Yúndaa-oraa'-waasi keáímbá sésa nááfara wíndasafenawa síyómpo ayaafái uwááeta ínta awánánaumne. Kíríki-aempara Yúndaa-waasimo méraapara wénawa wenáái simátiminiyo sésa ³⁶ wemá séna siyaafái uwááe'o é'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba iyónááwemo simbá minááiígóní áwáuma ínta ísaraumne siyáawe.

Maé'mae'o íyan-donkon-ai.

³⁷ Yúndaa-waasi wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaúfún-kanaara'a tai'ón-kanaa óraa-kanaa úwana minkánáará'á Ísu iyáfasinena óraaka séna nontáfénamo tinkáíndawi kempákémbá tamandaaró. ³⁸ Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna siyáintemba nonaumpinkémbó iyáúsenamo intenkáámbá kesááisafesa timankúnkúmbo iyawi tirumpinkémbá nonaumpinkémbó intembá íniye Ísu súmba ³⁹ Maníkóní ámútankontafena siyáíye. Ísu ímba wíyómpa'o kunuwékáintafena Maníkóní ámútanko ímba kunkáíye. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndafinkemba iyáfasine'o kesifompá'ó iyé'a Maníkóní ámútankomba ai'maráanana kuména kesááisafesa timankúnkúmbo iyawi tirumpimbá kumbéiniye-imayaa éna Ísu mináái simátímakaiye.

Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'o uráan-ai.

⁴⁰ Ísumo simátimumba waásisomba isésa tuwímbai sésa érai'a wemá Maníkón-aiimo simátímiwain-iye suwasá ⁴¹ tuwímbai sésa wemá Maníkómó iyáfasinankarawai wéamu'maraundawin-iye suwasá tuwímbai sésa Maníkómó iyáfasinankarawai ímba Kárírífakemba paápé íniye. ⁴² Naaófá'á Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó iyáfasinankarawai Téfitin-andafakemba Téfitini naaópa'a Pétaaremufa'a ma'ankáíniye agaimaréna siyáíye sésa umbá ⁴³ Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'a ésa

⁴⁴ tuwímбай sésa ta'ótoranae sumbánifo ímba Ísumba ta'ótokaawe.

⁴⁵ Ímba ta'ótoresá i-wáásí óraa'-amaan-kisau-waasifa'e ámáán-kawaa-waasifa'e kouwérówasa nóra séra ímba ta'óto'mai áí'mae'a téo suwasá ⁴⁶ i-wáásí sésa wenááigo seyaafá'-wáásí tááigomba iyáákaraiye suwasá ⁴⁷ ámáán-kawaa-waasi tísai esa sésa kenkwárará karo'á simátínkáísara wéseo. ⁴⁸ Óraa'-waasiye kesáá ámáán-kawaa-waasisaawe ímba érai'a wiyómpakemba kunkáiyesa wésumpo kewará'á miyá seró. ⁴⁹ Úwoi-waasi aantemba érai'e wésewe. Miwí Móseseni ámáamba ímba wéisaamba póna Maníkó tínkaminiye suwaná ⁵⁰ ámáán-kawaa-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Níkótímási ááéma Ísumpa'a iyáiwai simátimena séna ⁵¹ kentáásí ámáánko séna ímba úwoi sé'a sáwí'a uráiyé síyamba wenáái ísare'a wení kísau awáné'a aafimbá maénkáaro kentáásí ámáánko siyáiyé súwasa ⁵² Níkótímásimba karaánáá'a ankésa sésa Kárírifakewimba arááiwaino. Maníkón-aaí aúfáifimba toráumai awánamai kawé'á uréo. Maníkón-aaí simátímíwai ímba Kárírifakewin-ifo wemá ímba Maníkón-aaí simátímíwain-iyé sésa ⁵³ kentí naaó'-nao'a wété uwaná Ísu Órífi-ompa'a iyáiyé.

8

Moórá-ininko fí'on-kwaasise'o nín-aaí.

¹ Órífi-omapa'a Ísu iména ² aafáyáara'a kuména óraa'-amaan-daumpa'a imérowasa waásisomba wempá'á túwaandu uwaná mara'á ména wenáái simátimuwasa ³ ámáámbo sun-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye aaregómbá áí'maesa minínínkó fí'on-kwaasise'o nímba pósa áí'mai seyaafá'-wáásítí túranka'a ankésa ⁴ Ísuntafesa sésa óraakoo minínímbá fí'on-kwaasise'a nísata awánéta ta'óto'maeta áí'maeta túne. ⁵ Ámáán-aufaiimba Mósesé agaimaréna séna miyámó índawimba óntantamba

tufúwónanasa puwíníye agaimaréna siyáíye. Nóran-
imayaawa ónó sésa ⁶ Ísumba ma'mái awánánae sésa miyá
senanasá paápé ínata wembá aaifimbá maiyankánae
sésa suwaná Ísu kífaena ayáánaufitamba marará'á
aúfái agaimarówasa ⁷ áísai aisai uwaná íyáfasinena
simátimena séna ímbo aoisaambó uráindawi aifarí'ena
óntamba maiyé tufuwó simátimena ⁸ aneka'á kífaena
ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa ⁹ isésa
moórá-mora-waasi kúwákárúwasowana óraa'-waasi
aifa'á kumúwasa miwán-ánaemba arááiwa'maesa
kúmúwana minínínkó aantemba Ísuwe'a mérowana
¹⁰ íyáfasinena áísai ena séna nááfara seyaafá'á méraao.
Seyaafá'nánká ína aaifimbá maenkánaao súwana ¹¹ séna
ewé ímba aaifimbá maisinkánaáwe súwana we séna
kewará'á ímba aaifimbá maiyankáúna kómpo aneka'á
ímba aoisaambá
uwó Ísu siyáíye.

Waasi sáma kátínkáandawi únemo Ísu siyáin-aaí.

¹² Aneka'á Ísu wenáái simátimena séna waasi
sámo kátínkáandawi úne. Kembó sirááiwayawi ímba
kumeu'á ínifo sáma kátinkaina'a maé'mae'a ónááwe
súwasa ¹³ amáán-kawaa-waasi sésa eyááríka'a ení
áwáuma séndamanifo ímba érai'a wésene suwaná
¹⁴ Ísu séna ímbanifo kesááigoni áwáuma érai'a
súne. É'a awánáúndafakemba kunkáundasafe'a é'a
awánáúndafa'a íyónnda pó'a kemó súnda-aaí érai'a
súne. Kesí áwáuma ímba suwánaraawe. ¹⁵ Marapá'-
wáásí kentí imáyáfinkemba aaimá maisínkááfo
kemá ímba aaimá wémaitinkaumne. ¹⁶ Kemó
aaimó maitinkáúndaraka aarupíse úsino. Ímba ke
aantemba aaifimbá maitinkánaumpo kesé kesifoé'a
aaifinkáí maitinkáyauye. Miyáumai kemó aaimó
maitinkáúndaraka aarupíse úsino. ¹⁷ Kentí amáán-
aufaifimba agaimaréna séna kae'-wáásíyái moórá-aaimo

séyambo ékai mináái érai'a wéseye agaimaréna siyáiyé.
¹⁸ Miyáumai kemá kesáfé'a simátimunana kesifoé kesé'a
 mimbórá-áái wésimatimuyamba póna érai'-aain-iyé
 súwasa ¹⁹ enafomá nááfara méraiyo áísai esa suwaná
 séna kesí áwáumo ímbo suwánaantafe'a kesifombá ímba
 awánaraawe. Kesí áwáumo suwánaankakaa kesifombá
 awánaawaisino Ísu súbma ²⁰ óraa'-amaan-daumpa'a
 óntambo túwón-daumpa'a mináái simátimuwasa
 ta'ótoranae sésa uwááesa wení kanaamá ímba tiyóntafesa
 ímba ta'ótokaawe.

²¹ Minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'o íyóna'a
 siyaafái uwááe'a ímba suwánánááwe. Puwíyamba
 kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Íyóndafa'a
 ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ²² Yúndaa-ora'-waasi
 sésa wemó séna íyóndafa'a ímba kanaa'á iyónááwe
 simbá póna weyáárikara puwíndasafenawa síyó suwaná
²³ Ísu séna kembiwí maankákén-kwáásín-oyo kemá
 sanaankéwí úne. Kembiwí marapákén-kwáásín-oyo kemá
 wíyómpakewi úne. ²⁴ Simátime'a sune. Puwíyamba
 kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Kemá
 wíyómpakewi úmpo kentáfé'o ímbo timankúnkúmbo
 é'o é'a kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe súwasa
²⁵ minááigóní áwáuma ímba isésa sésa emá náawawa óno
 suwaná Ísu séna aasiyaasi-kánáá é'a simátímakaumne.
²⁶ Kembiwísáfé'a sáwífa'-aai kanaa'á sé'a aafimbá
 maitínkáandanifo si'mákaiwain-aai aantemba seyaafá'-
 wáásísáfé'a wésimatimune. Wemó arupísemo iwáín-
 áái wésimatimune súwasa ²⁷ Maníkón-aai súmbanifo
 ímba ísówana ²⁸ mindásafena Ísu séna kemá waási
 úranko kumpaapé uráundawimba sí'mae'a aaraa-
 táiyá'á mósinkamiyamba suwáné sé'a wemó siwái
 wení imáyáafinkemba ímba sífó afowamá simámakain-
 aafinkemba siyáiyé miyá sénááwe. ²⁹ Si'mákaiwai

aamoí ínkwae-i'a úmae'a wéiyunda póna ímba siyuwéna kesé'a mérainiye súwasa ³⁰ sáwífa'-waasi isésa wentáfésa timankúnkúmba ésa wíyómpakewin-iye siyáawe.

Ta'ótokaawanamo Ísu awátínkáín-aai.

³¹ Ísu Yúndaa-oraa'-waasi wentáfésa timankúnkúmba ésa wíyómpakewi iyémó siyówisafena séna kesááimo ísámaimo kawe'ó é'o é'a kesí waási-i'a úmai méranaawe. ³² Érai'-aai íséwana ta'ótokaiyampinkemba minéráí'-ááígó awátinkainasa méranaawe súwasa ³³ Émbaramun-andafaken-kwaasi únda póta ímba fí'on-kwaasi ta'ótokaawe. Nóra séwa awátinkainiye sénó suwaná ³⁴ Ísu séna érai'a simátíme'a sune. Aoisaambó owí mináóisáámbó owí kembá wéta'otoraiye. Kesí kísau úwoi máíwae sésa méyámba'mai tíkaantenkaan-kwaasin-owe. ³⁵ Miyán-kwáásí kawáágóní naaúmpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wenáánintomba maé'mae'a ónááwe. ³⁶ Kemó Maníkón-ááninkomo awátínkáana'o é'a awátuwe'a méranaawe. ³⁷ Émbaramun-andafaken-kwaasi ombánifo kesáái ímba tirumpimbá wéraintafe'a tufuwónae wésewe. ³⁸ Kesifomó aráásímín-aai wésumpo kentifomó simátímín-aai wésewe súwasa ³⁹ Émbaramu kentáásifowan-iye suwaná Émbaramun-andafakewimo ékaa Émbaramumo uráintemba miyá owaisinó. ⁴⁰ Maníkó érai'-aaimo simásímakaimba simátimuna'a tufuwónae wésewe. Émbaramu ímba miyá uráifo ⁴¹ kentifomó uráintemba miyá wéowe súwasa miwí sésa ímba kesinó aankaró'ó únkakemba kentáá masínkaraiye. Kentáásifowa mimbóráwígó Maníkón-iye suwaná Ísu séna ⁴² Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a Maníkón-aráá'o ékaa kentirumbá síméwaisino. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo Maníkó si'maráísa'a kunkáumne. ⁴³ Kemó súnnda nóra séra ímba wéisaa. Kesááigo umbái wétiyaiye. ⁴⁴ Kemá waántáwankon-araa'a pó'a wenarááíma waénae wésewe. Wemá áwáurakemba

tínkamisasa waási puwé'ówin-iyé. Érai'o sí-tántáá'á ímba wempímbá wéraisana karokaro'-ááígóni afowáí'a wéiwain-iyé. ⁴⁵ Miyáumai érai'-aaimo simátimundasafe'a érai'-aain-iyé ímba wésewe. ⁴⁶ Kemá ímba sáwí'a uráunda wéisaawe. Arupíse-aai simátimuna'a ímba érai'e wésewe. ⁴⁷ Maníkón-áráá'a pósa wenáái isésa méraafo kembiwí ímba Maníkón-áráá'maarini'a uré'a pó'a wenáái ímba ísaraawe Ísu siyáiyé.

⁴⁸ Ísu simátimuwasa Yúndaa-oraa'-waasi karaánáá'a ankésa sésa éraitá súné. Sámériyaa-waasi ónana sáwí-amutanko enarumpimbá méraisampo mináái siyáane suwaná ⁴⁹ Ísu séna sáwí-amutanko ímba kesirumpimbá méraiye. Kesifon-áwí'a óraa'a úndanifo kesúwí'a sáwí'a uwásínkááwe. ⁵⁰ Kesúwí'a ímba óraa'-i'a ónae. Maníkó kentáféna séna kawé-kísáú máénda pó'a enáwí'a mósá óraa'a uwánkanaumne siyáiyé. ⁵¹ Érai'o senda-áái kesáái ísámai kawé'ó íyawí ímba puwónááwe súwasa ⁵² Yúndaa-oraa'-waasi sésa sénda-aai sáwí-amutambo enarumpimbó méraimba éta ísaraumne. Émbaramu puwúwasa Maníkón-aai simátimakowí puwúmbanifo emá sé kesáái ísámai kawé'á íyawí ímba puwónááwe wésene. ⁵³ Kentáásifowa Émbaramu puwúwasa Maníkón-aai simátimakowí pukáambanifo miwí íyáákainono. Emó sénda nááfakewiya'ono suwaná ⁵⁴ Ísu séna kesúwí'o mósá maráúndarakaá úwoisambanifo kesúwí'o mósá maráínda kesifomán-iyé. Wentáfé'a sé'a kentáásí Fasi'aénkón-iyé wésewe. ⁵⁵ Kemá wembá wéawanaumpo kembiwí ímba wéawanaawe. Kemó sé'o ímba wéawanaumnemo súndarakaá kembiwímó ontembá karo'-wáásí mérausino. É'a wéawane'a pó'a wenáái mósá wémaraumne. ⁵⁶ Kentifo Émbaramu kemó marapá'ó kúmóna-aai iséna aamoí éna kembá suwánéna wenarunkó kawé'á uráiyé súwasa

⁵⁷ Yúndaa-oraa'-waasi sésa emá ifó'-wáásígó éma ímba kae'-wáái úmai siyáánkai-aatai maisukáampo emá séma Êmbaramumba awánaraumne wésene suwaná ⁵⁸ Ísu séna érai'a simátimela sune. Êmbaramumbo ímbo ma'ánkaronka'a kemá maé'éúndaniye súwasa ⁵⁹ minááísáfésa tufuwónae sésa óntamba máúwana Ísu aúpá'á óraa'-amaan-daumpakemba kárúwaguraye.

9

Ísu aúramba kafikówimba kawe'ó uwánkarain-aii.

¹ Ísu kúmba moóráwigomba anówama aúgafitamba ma'ánkarowimba awánésa ² wení kísau-waasi áísai esa sésa óraakoo náawani aoisaankóní anondááwa aúramba kafikáiyó. Wendégowá'í anófoinegowa'iyó suwaná ³ Ísu séna ímba wení aoisaankówé anófoiti aoisaankówén-ifo Maníkóní kawe-kísáú wenane'á paápé ínasa awánáiyantafena aúramba kafikáiyé. ⁴ Si'mákaiwaini kísausa máéno. Sámo kainká'ó kísau mo wémaewanamo nó'waambo isanamó kísau mo ménkanaamo tai'áíntemba miyáumai kísau maúnda-kanaa tai'áínda póta káfé'a Maníkóní kísausa maénaumne. ⁵ Marapá'ó méraunda waási sáma kátinkaundawi úne séna ⁶ marará'á awiyááíma wi'maréna mindásamba toiyaambá úmarena aúranka'a a'maréna ⁷ simáména séna nonkwaaúnkón-áwí'a Síróámu-waaumpimba máperaao súwana miyá uráiyé. Síróámuwemo súmba wenááifinkemba waé'mai séna ai'maráín-kwaune súwana mápetuwena aúramba awánamai kawe'á éna túwasa ⁸ wení naaópaken-kwaasiye ff'on-kwaasiye awánésa sésa wemá aampa'ó ménamo óntantafenamo inaimó símasima'o iwáiyá'iyó suwasá ⁹ tuwímbai sésa ewé wemán-iyé suwasá tuwímbai sésa ímbanifo wen-ó'i'maisan-kwaasin-iyé suwaná wemá séna ímbanifo kemá úne súwasa ¹⁰ áísai esa sésa nóra ónanawa

aúramba kawe'á uráiyó suwaná ¹¹ moóráwígon-awí'a Ísu wemá awiyáái wí'maréna mindásamba toiyaan-úmarena súranka'a a'maréna simásimena séna Síróámu-waaumpimba máperaao sisa'á isé'a koperáúnana súramba kawe'án-íye súwasa ¹² áísai esa sésa nááfara kuráiyó suwaná ímba awánaraumne siyáíye.

¹³⁻¹⁴ Simátimuwasa áí'maesa áamáán-kawaa-waasifa'a máánkówana Ísu toimá aúranka'a a'maréna aúrambo kawe'ó uwánkon-kanaa Yúnda-a-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaa kísau aaraamó makón-kanaa úwasa aúramba kawe'ó uwánkarowimba áí'maesa áamáán-kawaa-waasifa'a máánkówasa ¹⁵ áísai esa sésa nóra ónawawa aúramba kawe'á uráiyó suwaná séna toimá súranka'a asínkáísa'a máperaunana súramba kawe'á uwásínkaraiye súwasa ¹⁶ áamáán-kawaa-waasi tuwímbai sésa saagaan-kánáará'ó miyámó uráimba ímba Maníkómpákémbá kunkáíye suwasá tuwímbai sésa sáwí-imayaawara'-waasigomo énaantasi ímba kanaa'á kawe-kísáú-wáámé'á isinó suwasá imáyáa tuwínkaa'a ésa ¹⁷ sésa enaúramba kawe'á uwánkaraifo wentáfé nóin-imayaawa óno áísai esa suwaná Maníkón-aai simátimíwain-íye súwasa ¹⁸ éniño minYúndaá-óráá'-wáásí aúrambo kawe'ó uwánkontafesa ímba imáyáa umbá anófoi táántowasa ¹⁹ tuyasá tísai esa sésa kenkáítí táánina'íyo. Éniño aúgafitana ma'ánkaraayana'íyo. Nóra énawa aúramba wéawanaiyo suwasarái ²⁰ sésarai kesáánimban-íye. Ma'ankááwayamba aúgafitamban-íye. ²¹ Éniño káfé'a nóra isanawá aúramba kawe'-úmai awánáiyómpo wemá óraakon-ífo áísai íyana weyáárika'a simátimino siyááye. ²² Ááéma Yúnda-a-ora'-waasi sésa Ísuntafesa Maníkómó íyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-íye síyawi áamáán-daumpa'a ímba iyónááwe sumbá póna minánófoí Yúnda-a-ora'-waasisafena táá'a úwasarai ²³ sésarai

óraakon-ifo wembá áísai oro siyááye.

²⁴ Simátímúyasa aneka'á aúramba kawe'ó uwánkarowimba áántowana túwasa sésa minkwáásígó sáwí-imayaa wéiye sewatá ísaraunda po Maníkón-aúranka'a arupíse úmaisá simásimiyo suwaná ²⁵ séna sáwí-waasiya'i kawe'-wáásiyá'íyo kemá ímba isáúmne. Moórá-tantaatafe'a isáúnda súramba kafikuraimbanifo káfé'a súramba wéawanaumne súwasa ²⁶ nóraumaiya aúramba kawe'á uwánkaraiyo áísai esa suwaná ²⁷ séna é'a simátímakaumpo ímba ísaraawe. Anekará simátimenara isánááo. Wenaráái waénaemo sé'a wení kísau-waasi-i'a ónááwe súwasa ²⁸ karaánáá'a ankésa sésa emá wenaráái wéwaempo kesáá Mósesé arááisa wéwaraumne. ²⁹ Maníkó Mósesemba aái simámakaifo minkwáásí nááfaken-kwaasiya'íyo suwaná ³⁰ miwá séna ff'onka'ma'mai-tantaa'an-íye. Súramba kawe'á uwásínkaraifo kembiwí sé'a nááfaken-kwaasiya'íyo wésewe. Mindá ff'onka'ma'mai-tantaa'an-íye wésune. ³¹⁻³³ Wemó ímbo Maníkómpákémbó kunkénaraa ímba miyá uráisino. Maníkó sáwí-imayaamo owí táái ímba wéisaifo wení kísauumo wémaewi-taai wéisaiye. Maníkón-áwí'ó mósá marááwi-taai wéisaiye. Maambáramó úmaronkakemba ímba moórá aúgafitan-kwaasi méraisana kawe'á uwánkaraiye sewa'á ísaraumne súwasa ³⁴ enanó aampa'á ma'ánkaraisa po úwoifaken-kwaasi éma enáái kentáá kawe'-wáásísá wésimasimendasaanifo ámáán-daumpakemba kárúwaaoo suwaná kárúwaguraiye.

³⁵ Minkákémbá ai'mátukon-aaí Ísu iséna ayaafái úmai awánéna áísai ena séna wíyómpakemba waási úrankonka'a amankúnkúmba wéono súwana ³⁶ Ísuntafena séna óraakoo emó sénda nááwawa'íyo. Simásímína'a simankúnkúmba onó súwana ³⁷ Ísu séna

é'lo suwánáanda kemá úne súwana we séna ³⁸ Fasi'aénkóo enká'á simankúnkúmba úne séna kífaena wen-ímáyáá mósá makáiyé.

³⁹ Wen-ímáyáá mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa waási afufuntambá tuwínkaa'a ónááwe. Túrambo kaffkáindawi túramba kawé'-úmai awánáiyasa túrambo awánaawi túramba kafiyíníye súwasa ⁴⁰ amáán-kawaa-waasi tuwímbaimo mérowi isésa áísai esa sésa ewá kentáásáféwa túramba kaffkáiwai owéwá wéseno suwaná ⁴¹ Ísu séna túrambo kaffkáiwaimo méraankakaa kentí sáwí-imayaagoni méyámbá ímba máéwaisino. Éta awánáumnemo sentáféna kentí sáwí-imayaagoni méyámbá wéráiyé
Ísu siyáiyé.

10

Sipisípigoni kusai'fá'ó káráwiyaan-aaí.

¹ Ísu séna érai'a simátíme'a sumpo ísáaro. Sipisípi kusai'fá'ó kónae síyawí ímbo sipisípigoni ontafímbó íyáférémbó kusaiyákémbó íyámaatesamo ésa miwí umén-kwáásíyé sénááwe. ² Sipisípiya'o káráwiyaiwai ontafímbá wéiyaféraiye. ³ Miyáumai ontarákén-káwáágó ontá tiyánkáísana íyáferena wení sipisípi túwí'a itáántaisasa wenáái isésa wempá'á kowaná ⁴ sipisípi kusai'fákémbá tí'maena aifa'á wisasá wenáái isésa wéaraaiwaewe. ⁵ Énifo fí'on-kwaasi-taai ímba isésa arááiwaiyamba inkaisésa wété wéowe ⁶ Ísu miyá simátímuwasa minááígóní áwáuma ímba ísaraawe.

Ísu sipisípiya'o káráwiyain-aaí.

⁷ Minááígóní áwáuma ímba ísontafena Ísu séna érai'a simátíme'a sune. Sipisípigoni ontamá kemá úne. ⁸ Ímbo kunkáundara'o tuwímbaimo tiyáawi

umén-kwáásín-owe. Miwí táái sipisípsonko ímba ísaraawe. ⁹ Kemá ontamá úne. Kempá'ó tíya'o é'a íyáféráaro senasá íyáferaiya'a káráwiyonaumne. Tómbó náiyantafesamo ésa kúwákárúwaresa násuwesa aneka'á íyáferanaawe. ¹⁰ Umén-kwáásímó tíyawimo ésa waási tínkambai sáwí'a uwátinkaiyambanifo kemá kunkáunda pósa fí'onka'ma'mai kawé'á úmai maé'mae'a ónááwe. ¹¹ Sipisípiya'a kawé'-úmaimo káráwiyaundawi úne. Sipisípiya'o kawé'-úmaimo káráwiyaiwai séna kesí sipisípi túwa'nai ónaumne séna puwíníye. ¹² Énifo óntantafesawe sésa sipisípiya'a káráwiyaawi áwáífiyaa in-íyánkómbá awánésa sipisípi ifátiyuwesa kówana sipisípisomba fámai watúwáísasa kóítawaa'a uwáguraawe. ¹³ Miwí sipisípiya'o káráwiyi-imayaa tuwésa óntamo maíyan-imayaa wéowe. ¹⁴⁻¹⁵ Sipisípiya'a kawé'-úmaimo káráwiyaundawi úne. Kesifo kembá suwíyaisa'a kemá kesifombá awíyáúnana miyámó úndantemba kesí sipisípi seyaafá'á tuwíyáúnasa kembá wésuwiyaawe. Kesí sipisípi túwa'nai ondasáfé'a pó'a kemá puwónaumne. ¹⁶ Kesí sipisípi tuwímbai fí'on-kusaifa'a méraamba pó'a kotíyáanasá kesáái isésa tésa mimbóráí'a úmai méraiya'a seyaafá-sípísípiyá'á káráwiyonaumne. ¹⁷⁻¹⁸ Púwóndafinkemba íyáfasinaanda-imayaa kesifomá símísa'a kemá ewé súndasafena wenarumbá wésimiye. Kemó ímbo ewémó súndarakaa ímba kanaa'á sínkamowisino. Kesí imáyáafinkemba pó'a kanaa'á puwónaumne. Púwóndafinkemba kanaa'á íyáfasinanaumne. Kesifomá simásimena séna miyán-uwo séna miyámó onda-fásí'áémbá símakaiye Ísu siyáíye.

¹⁹ Ísu minááímó súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi imáyáa ésa tuwínkaa'-uwasá ²⁰ tuwímbai sésa sáwí-amutamba arumpimbá méraintafena uwó-í'a wéena siyé. Ke nóra séra wenáái wéisao suwasá ²¹ tuwímbai sésa sáwí-

amutambo arumpimbó mérainkakaa ímba miyán-áái sis-
inó. Sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaa ímba
aúgafitan-kwaasi aúramba

kawe'-úmai awánéna méraisino siyáawe.

Yúndaa-oraa'-waasi tínaaembo uwánkaraan-aaí.

²² Yúndaa-waasi óraa'-amaan-dambo uráan-kanaamo
túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kaúfúnka'a
minkánáá táwi-kanaa póna túwana ²³ Ísu óraa'-amaan-
daumpa'a ména Soromoní áúwimai úmakopa'a kúwasa
²⁴ Yúndaa-oraa'-waasi túwaandu ésa taúkúmaresa áísai
esa sésa entáféta sáwífa'-imayaasa wéune. Maníkómó
íyáfasinankarawai wéamu'maraundawisaama ewá
ónómpo arupíse úmai sinatá ísáano suwaná ²⁵ Ísu séna
simátimuna'anifo ímba ísaraawe. Kesifo simásímakain-
kisau wémaunda póna kesí áwáuma afora'á wépaaiye.
²⁶ Kembiwí ímba kesí sipisípisomba pó'a kesááísafe'a ímba
timankúnkúmba wéowe. ²⁷ Kesí sipisípi tuwíyáúnasa
kesáái isésa wésiraiwaewa'a ²⁸ imáyáa timúnasa
aúí'a úmai maé'mae'a ombá pósa ímba tai'ánááwe.
Kawáánúndafinkemba ímba kanaa'á tatafisénááwe.
²⁹ Kesifomá símakaimba wení fasi'aénkó seyaafá-
fási'áénkómbá íyáákaisasa kesifomá kawáánimpakemba
ímba kánaa'á tatafisénááwe. ³⁰ Kesé kesifoé'a mimbóráí'a
wéuye Ísu siyáíye.

³¹ Súwasa Ísumo sún-aaisafesa Yúndaa-oraa'-
waasi aneka'á tufuwónae sésa óntamba máúwana
³² Ísu simátimena séna kesifomá simásímakain-
kisau kawe-kísáú wémauna'a wéawanaafo nóin-
kisauwa maúndasafera sínkamonaao súwasa ³³ ímba
kawe-kísáúsáféta tufumónaeta wéumpo Maníkómbá
karaánáá'o ankáándasafeta tufuwónaumne. Marapá'-
wáásígó séma Maníkó únemo séndasafeta tufuwónaumne
suwaná ³⁴⁻³⁵ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáífimba ímbo

karo'-ááímó wérain-aufai agaimaréna séna Maníkó séna kembiwí maníkón-owe siyáíye moóráwigo agaimaréna siyáíye. Maníkón-aai simátímakowisafena séna maníkón-owe siyáíye. ³⁶ Kesifomá simásinkena si'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Maníkón-ááninko úne súndasafe'a Maníkómbá ímba karaánáa'a wéankaumne. ³⁷ Kesifoní kísau mo ímbo wémaundarakaa kentáfé'a wíyómpakemba ímba kunkáíye sewaisinó. ³⁸ Kesifoní kísau wémaumpo kentáfé'a wíyómpakemba ímba kunkáíye sé'a ímba timankúnkúmba ombánifo kesí kísausafe'a Maníkóní kísau wémaíye sé'o é'a mindásafe'a sé'a wesé afowáe'a mimbórái'a wéoye sénááwe Ísu súwasa ³⁹ anekalá ta'ótoranae sésa umbá ta'óto'mai tofiyántuwowana kóuraiye.

⁴⁰ Ísu miwí tiyuwéna Yóndani-nomba kofaténa ááéma Yónimo nombó maitínkaropa'a komérowasa ⁴¹ waásisomba túwaandu ésa sésa Yóni ímbo awánáúnda-kisau maiyáimbanifo minkwaásisáféna simásímakain-aai érai'-aai siyáíye suwasá

⁴² sáwífa'-waasi Ísuntafesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáíye siyáawe.

11

Rásarasimo pukáin-aai.

¹ Moóráwigon-awi'a Rásarasi Pétáni-naopa'a mérowana áí'a úwasarai ámánaakai túwí'a Máriaae Máátaae'a mimbóráfá'á mésa ² Máriaae ááéma áse-wiyumbo úm-basawemba Ísun-aísamaiya'a fatíyena wena'nóntáusamba uwátukain-ininko éna tuwaawisáwágómbá áí'a wéuwasarai ³ minámánáákái moóráwigontafesarai sésarai Ísumba kosimáme sé óraakoo emó arumbó ámakaandawimba áí'a wéiye kosimámuwo suyaná kosimámuwana ⁴ Ísu iséna séna

Rásarasimbo áí'lo wéimba ímba éka'a puwíndasafena áí'a wéifo Maníkón-áwí'wara ááninko súwí'wara'o mósá maráiyantafena áí'a wéiye Ísu súmba ⁵ Máátaane Máriaane Rásarasine wenarumbá tímakomba póna ⁶ áí'lo wéun-aaí iséna kae-kánáá aáno'a maéna ⁷ minká'á wení kísau-waasisafena séna aneka'á Yúndiyaa-aempata kónaumne súwasa ⁸ sésa óraakoo Yúndaa-oraa'-waasi óntantamba tufuwónae sésa wéopa'a isa aneka'á mináémpá'á kónae wésene suwaná ⁹⁻¹⁰ Ísu miwí simátimena séna kumeu'ó isasamó kombá ímba sáma kaisasá pósa tanaambá wéfaafo sámo kaisasamó kombá ímba tanaambá wéfaawe. Miyámó ontembá isa'á káfé-kanaa kawe'-úmai kísau maénaumne Ísu simátimena séna ¹¹ kentáásí waásigo Rásarasi aúmá wéraimba pó'a iyáfasinankaandasafe'a kónaumne súmba ¹²⁻¹³ Rásarasi pukóntafena Ísu súmbanifo wení kísau-waasi imáyáa ésa aúñ-kwéraimba póna iyáfasinainiye-imayaa ésa sésa óraakoo kawe'á imbá póna áí'a é'ankainiye suwaná ¹⁴ Ísu afora'á séna Rásarasi pukáíye. ¹⁵ Áí'lo ipa'á ímba wesé'lo méraunda kawe'á imbá póta wempátáámó kondá suwáné'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáíye simásinkanaawe súwana ¹⁶ wení kísau-waasifinkemba moóráwígon-awí'a Tómaasi moórá-awí'a Títímási mináwíkoní áwáuma amáántágae'a wemá simátimena séna Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba tufuwónáámba póta weséta puwónaeta mifátá kónaumne Tómaasi siyáíye.

Ísu puwíyampinkemba iyáfasinaiyawini áwáuma únemo siyáín-aaí.

¹⁷ Súwana Ísu Pétáni-naopa'o kúmba Rásarasi puwúwasa utámárovana éiyaimba waúnka'a Ísu koísaraiye. ¹⁸ Pétáni-nao'a Yérúsaremufa'a ewaa'á pósa ¹⁹ Máátaante Máriaante tuwaawisáwágó

pukóntafesa Yúndaa-waasisomba ifi'á kowétesa mérowana ²⁰ Ísu wétiyemo sumbá Mááta iséna wétupa'a kúwana Máriyaa naaúmpa'a mérowana ²¹ Mááta Ísuntafena koséna óraakoo emó maanká'ó méraandaraka kesuswaawisáwágó ímba púwísino. ²² Káfé'o Maníkómpá'ó inaimó sinanamó éna miyá íníyemayaa wéune súwana ²³ Ísu séna enawaawisáwágó pukáimpinkemba íyáfasinainiye súwana ²⁴ Mááta séna ánaaen-kanaa tinda pukáindafinkemba íyáfasinainiye-imayaa wéune súwana ²⁵ Ísu séna puwíyampinkembo wéiyafasinaawemo sewíní áwáuma kemá úne. Aúí'a úmai maé'mae'o íyawini áwáuma kemá úne. Kesááisafesamo érai'emo sésa kenká'á timankúnkúmbo íyawimo ésa puwíyambanifo íyáfasinanaawe. ²⁶ Mésa kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo íyawimo ésa ímba puwónááwe. Mindásafe emá érai'ewa wéseno Ísu Máátaantafena súwana ²⁷ séna Fasi'aénkóo emá Maníkómó íyáfasinankarawai wéamu'maraundawi óne. Maníkón-ááninko óne. Marapá'á kúmíndawi emá óne Mááta siyáíye.

²⁸ Mááta simásuvena wéna áúnkontafena ukutópínkémbá simámena séna óraako wétena wéaantaiye súwana ²⁹ Máriyaa iséna minúwóiyáán-úmai íyáfasinena wétupa'a kúmba ³⁰ Ísu Máátaamo taawánónka'a ména ímba naaópa'o túmba ³¹ Máriyaa íyáfasinenamo kúmba Yúndaa-waasi ifi'ó wéton-kwaasi awánésa imáyáa ésa sésa Rásarasimbo utámakaapa'o ifi'ó táíndasafena wiyé sésa arááiwa'maesa kumbá ³² Ísumo méronka'a Máriyaa wéna óraakon-íye séna aísamaifimba kifaena séna Fasi'aénkóo emó maanká'ó méraandaraka kesuswaawisáwágó ímba púwísino súwasa ³³ Máriyaawe wenánaaenka'o arááiwáún-kwaasiye ifi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-tántáákó arumbá

sáwí'a úwana ³⁴ tísai ena séna náánkara utámakao súwasa óraakoo taawánaao suwaná ³⁵ Ísu ifi'á tówasa ³⁶ Yúndaa-waasi awánésa sésa pukáiwaimba aruntaféna uwánkáiye suwasá ³⁷ tuwímbai sésa aúgafitan-kwaasi aúramba kawe'ó uwánkaraimbaniño nóra sénawa ímba asófankaisanawa pukáiyo siyáawe.

Ísu Rásarasimbo pukómpinkembo iyáfasinankarain-aii.

³⁸ Suwaná Ísu áfááraumai arumbá úwana utánkaropa'a kúmba óntan-aifimba mámakeka óika'a óntantamba awáá uwásukowana Ísu koawánéna ³⁹ séna óntamba maisúwáaro súwana Mááta pukówin-ámánaako séna Fasi'aénkóo éiyain-kanaara'o wáimba póna ánkúte'a ínkiye súwana ⁴⁰ Ísu séna é'a simámakaumne. Kesááisafemo érai'emo sémo kenká'ó amankúnkúmbo émo e Maníkóní kawe-kísáú awánánone súwasa ⁴¹ óntamba maisúwówana Ísu wiyómpa'a awánéna séna kesifóo kesáái isáándasafe'a súwiyo sune. ⁴² Kesáái isáámpo maanáái súnnda pósa maanká'ó méraan-kwaasi kentáfésa érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáiye sénááwe simásuwena ⁴³ óraaka'a séna Rásarasiyo tiyó súwana ⁴⁴ pukówi iyáfasinenamo túmba ampantasámbá úsumai ánáan-kwisuwesa aiyayaanka'a kárá'umaresa óika'a káátamaresa miyá úmakon-ampantawara'a túwana Ísu séna awátúwéwana méraino siyáíye.

Óraa'-waasi Ísumba tufuwíyan-aaimo siyáan-aii.

Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2

⁴⁵ Yúndaa-waasisomba Máríyaampa'o kun-kwáási Ísumo úmba awánésa timankúnkúmbe ésa Maníkómpákémbá kunkáiye suwasá ⁴⁶ tuwímbai ímbaniye sésa amáán-kawaa-waasifa'a kosésa Ísumo ún-aii simátímúwasa ⁴⁷ mináái isésa amáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye aaimó ísón-kwaasi táántesa sésa ímbo awánáúnda-kisau wémaimba póta

nórasaawa ónaumno. ⁴⁸ Úwoimo túwáananasaamo éna miyán-kísáú wémainasa pósa seyaafá'nánká wenááisafesa timankúkúmba ónááwe. Minká'á Rómu-kamani-waasi tésa óraa'-amaan-damba tatawísísuwesa kentáá seyaafá'nánká sáwí'a uwásínkáafonifo nórasaawa ónaumno suwaná ⁴⁹ moóráwígon-awi'a Káyafaasi minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó póna wemá séna ímba kawé'-úmai wéisaawe. ⁵⁰ Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíníye

Káyafaasi siyáíye.

⁵¹ Minááímó súmba ímba wení imáyáafinkemba siyáífo minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó mérontafena póna Maníkó imáyáa amúwana paápé úmai séna Yúndaa-waasi seyaafá'-wáásísáféna ísámai Ísu puwíníye. ⁵² Ímba Yúndaa-waasi aantemba Maníkón-aráá'an-oto fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi mimbóráí'a úmai méraiwaé séna Ísu puwíníye. ⁵³ Káyafaasi mináái súwasa minkákémbá Yúndaa-oraal'-waasi Ísumbo tufuwíyan-aai suwaná ⁵⁴ mindásafena Ísu ímba Yúndaa-oraal'-waasi túranka'o númba tiyuwéna máásai-maragoni awáífá'á Éfáráímu-naopa'a kúmba

wení kísau-waasise'a koméraawe.

⁵⁵ Komérowana tíyótaimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwasa pósa tirumbó kawé'ó íyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a kotúwaandu ésa ⁵⁶ Ísuntafesa móawana-meawana ésa óraa'-amaan-daumpa'a túwaandu ésa sésa tanómbo opa'á tını ína tınıyo siyáawe. ⁵⁷ Óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-kawaa-waasiye sésa Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata ta'ótóráano sumbá mindásafesa úwoi-waasi sésa tanómbo opa'á tını ína tınıyo siyáawe.

12

Máryaa Ísun-aísamaiya'a asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aaí.

Mátíyu 26:6-13, Máaka 14:3-9

¹ Tíyótaimo í-tánón-kánaá káríka'a túwana afa'móráe-kanaa úwoi wérowana Ísu Pétáni-naopa'a wéna pukómpinkemba íyáfasinankaraiwain-awi'a Rásarasini naaópa'a kúwasa ² Ísuni tómbá kúfu'umarowana Ísuwe Rásarasiye'a tómbó náiyapa'a méroyana Máata mintómbá maimái tíma'maena kúwana ³ Máryaa asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakena Ísun-aísamaiya'a sáwífa'a fatímarena wena'nóntáusamba uwátuwowana mimbásáwén-kwíyúnkó óraa'-wiyumba naaúmpa'a iyúwana ⁴⁻⁵ moóráwígon-awi'a Yúndasi-Ísakerioti séna nóra sénawa mimbásáwémbá timénamo óraa'-ontamba 300 kina maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwín-timeraane séna minááímó siyáimba Ísuni pintaru'ó maíndawi siyáíye. ⁶ Ímba ónta-iyain-kwaasi-imayaa éna siyáífo wemá Ísuni waásiti óntanka'a káráwiyowi uménté'o úwai póna minóntámpínkémbá maénae séna mináái súwana ⁷ Ísu séna minínínkómbá étúwéwana úwoi miyá íno. Púwónanamo asinkáíndasafena miyá wéíye. ⁸ Ímbo óntamo makáan-kwaasi kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íya'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne Ísu siyáíye.

Rásarasimba tufuwíyan-aimo siyáan-aaí.

⁹ Súwasa Pétáni-naopa'a Ísu méraiye sumbá sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi isésa Rásarasi pukówana íyáfasinankarowinte'a kotuwánánae sésa kuráa. ¹⁰⁻¹¹ Rásarasimba íyáfasinankarontafesa pósa Yúndaa-waasi miwítí óraa'-waasi tiyuwésa Maníkómpákémbá

kunkáiwaimpata kónae sésa suntáfésa óraa'-amaan-kisau-waasi Rásarasimba tufuwíyan-aaiwara'a siyáawe.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40

¹² Fénáíkaamba ásé-masawemba a'ánkaraifo káfékaamba Yérúsaremufa'a Ísu tíniye sumbá waásisomba mináái isésa ¹³ taaénama tará'maesa aampakémbá koaiyésa óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawelá wéuwankaiye. Wení Ísareri-waasiti kawáágón-iyé wenáwíta mósá maráúmne suwaná ¹⁴ moórá-poigon-awi'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba ¹⁵ naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Sáiyóni-naopaken-kwaasi táá'a ifó kentí kawáágó wétiye. Tónki-araako ayáá'maena wétiye

agaimarénamo siyóntemba miyáumai Ísu tiyáiyé. ¹⁶ Minkánáá wení kísau-waasi ímba imáyáa úmai tááka'a makónka'a pósa Ísu pukómpinkemba wiyómpa'o iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúfáífimba wérainka'a póna miyán-iyé siyáawe. ¹⁷ Ísuma Rásarasi pukómpinkembo íyáfasinankomba awánésa tuwímbai-waasi simátímúwasa ¹⁸ isésa mindásafesa pósa aampakémbá koaiyówasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasi keáímbá sésa seyaafá'nánká kentáá siyuwésa wenaráái-aantemba wéwaefo nórasaawa ónaumno siyáawe.

Kíríki-aempaken-kwaasi Ísumba awánánaemo siyáan-aai.

²⁰ Yérúsaremu-naopa'a amáán-aai isánae sésa Yúndaa-waasi kuwasá Kíríki-waasise'a wésa ²¹ Fírípi Káriri-aempa'a Pétésáíta-naopaken-kwaasigompa'a tésa sésa Ísumba awánánaeta wétune suwaná ²² Fírípi Éndurumba kosimáména áí'maesarai Ísumba kosimámúyana ²³ Ísu

séna kemá waási úrankomba kesúwíko óraa'o índasafena káfé'a wépaaliye. ²⁴ Érai'a simátíme'a sune. Ánáuntumbo úwoimo wérenamo éna ímba arambá iyáínifo ánáuntumba u'marááwana aáénkarena áruma wiyéna sáwífa'-aramba imái áfu káíníye. ²⁵ Miyámó ontembá tirááímo táínda-i'o ésa ímba kawé'-úmai méranaafo maambárarakén-ímáyáámó tuwáíyawí aúí'a úmai maé'-mae'a ónááwe. ²⁶ Kentáfésa ení kisaumo maénae síyawí kembá sirááíwáéro. Miyámó íyawí kesé'a méranaawe. Kesí kisaumo maíyawí kesífo kentúwí'a mósá maráíníye

Ísu siyáíye.

Ísu wemó puwíndasafena siyáín-aaí.

²⁷ Ísu simátímena séna kesirunkó umbaisé'a wé-taimba pó'a nóra sénaumno. Kesifóo maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwaáo ímba miyá sé-naumpo kemá mindásafe'a kunkáumne. ²⁸ Kesifóo enáwíko óraa'a íníye súwana wíyómpakemba aaí séna é'a kesúwí'a óraa'a uráunda pó'a aneka'á ónaumne súwasa ²⁹ méron-kwaasisomba isésa tuwímbai sésa wíyónaai siyé suwasá tuwímbai sésa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi aaí wésimamiye suwaná ³⁰ Ísu simátímena séna minááímó ísáámba ímba kembó súwa'nai índanifo kembó túwa'nai índaniye. ³¹ Marapá'-wáásímó aaifimbó maitinkáínda-kanaa wétiye. Marapá'-wáásítí sáwí-kawaagombo watiyuwáínda-kanaa wétiye. ³² Aaraa-táiyá'ó mó tufusíyan-kanaa seyaafá'á imáyáa tíménasa kempátá ténááwe Ísu siyáíye. ³³ Miyámó siyáimba aaraa-táiyá'á tufiyana puwíndasafena súwasa ³⁴ waásisomba isésa sésa Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó íyáfasinankarawai aasiyaasí maé'mae'a íníye siyáífo emó sénda kemá waási úrankomba aaraa-táiyá'á mó tufusíya'a puwónaumne wésempo emá nááwawa sé

ewá sénó suwaná ³⁵ Ísu séna waási sáma kátinkaundawi úndanifo kárika'a kesé'a méranaumne. Waásimo kumeu'ó in-áémpá'ó kombá nááfara'i wégowasa pósa ímba wéawanaawe. Kumeu'ó in-tántáákó kempá'á tifó sé'a sámo kátínkáipa'a méraaro. ³⁶ Sáma kaimbá pó'a kentáfé'a sé'a kentáásí ságoma óne sembá pó'a ságoni áráá'marimba ú'mai méranaawe Ísu siyáíye.

Yúndaa-oraa'-waasi Ísuntafesa ímba timankúnkúmba uráan-aaí.

Ísu simátimena tiyuwéna aúpá'á méraiye. ³⁷ Túranka'a kawe-kísáú ímba awánaraan-kwaame'ó uráimbanifo wentáfésa ímba timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáíye siyáawe. ³⁸ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísáya siyáin-aaí érai'a siyáíye.

Fasi'aénkóo kawe'-áái kosimátimunasa minááísáfésa ímba érai'e wésewe. Ení fasi'aémbá aráátimendanifo ímba awánaraawe

Áísáya agaimaréna siyáíye. ³⁹ Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna naaófá'á Áísáya agaimaréna séna

⁴⁰ Maníkó túramba kafítúwáísasa pósa túramba ímba awánaraawe. Maníkó táá'a káuntuwaisasa pósa ímba ísaraawe. Maníkómó simbá miyá uráunda pósa kempá'á ímba tíya'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á uwátinkanaumne

Maníkó siyáíye Áísáya agaimaréna séna ⁴¹ Ísuni sáma awánaraimba póna mináái agaimaréna siyáíye.

⁴² Yúndaa-oraa'-waasi tuwímbai Ísuntafesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáíye sésa amáán-kawaa-waasi amáán-daumpa'a iyófo sésa aambá fáí'maraafoniye sésa ímba afora'á sumbá ⁴³ Maníkó kesúwí'a mósá maráínkwae-imayaa ímbanofó waási

tuwímbai kesúwíta mósá maráíwae-imayaa ésa miyán-ímáyáá umbá pósa Ísuntafesa érai'e ímba afora'á siyáawe.

Ísu simátimuwasa tuwínkaa'o uráan-aaí.

⁴⁴ Ímba afora'á suwaná Ísu óraaka séna kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo iyawi ímba kentáfesa aantemba ofo si'mákaiwaintafesawara'a timankúnkúmbo wéowe. ⁴⁵ Kesí áwáumo suwánaawimo ombá ímba ken-aantemba wésuwanaafo si'mákaiwainkwara'a wéawanaawe. ⁴⁶ Marapá'ó kumúnda waási sáma kátinkaundawi únda pósa kenká'á timankúnkúmbo iyawi ímba kumeu'ó in-áémpá'á méranaawe. ⁴⁷ Kesááimo ímbo ísámai kawé'ó owí aafimbó maitinkái ímba kemá úne. Marapá'-wáásí ímba aafimbó maitínkáandasafe'a kumúndanifo sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae'a kunkáumne. ⁴⁸ Ánaen-kanaara'a kesáái isésa tínaaembo uwásinkaiyawí sésa kawé'-áái sínaaemba uwámakaundaniye sénááwe. ⁴⁹ Ímba kesí imáyááfinkemba súmpo kesifo si'mákaiwai simásímakain-aaí súnnda pó'a ánaen-kanaa tínasa sésa kawé'-áái sínaaemba uwámakaunda ímbo oráámbá uráundaniye sénááwe. ⁵⁰ Kesifon-aaí aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-iye. Súnnda-aaí kesifo simásímakain-aaí simátimune Ísu siyáíye.

13

Ísu wení waási tísamaimo non-kwitínkarain-aaí.

¹ Tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba Ísu imáyáá éna séna marapá'á tuwé'a kesifompá'ó kunuweré'o iyónnda-kanaa tiyé séna marapá'-wáásí wenááimo ísón-kwaasi áfááraumai imáyáá tiména miwísáfénawe séna puwíníye súwana ² waántáwanko Sáímonin-ááninkomba áwí'a Yúndasi-Ísakeriotimba Ísuní pintaru'á uwó-ímáyáá ámakowasa

Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá wénowana ³ afowámá seyaafá-fásí'áémbá ámakowana póna Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a kunuweré'a iyónaumne-imayaa Ísu éna póna ⁴ tómbá wénowana íyáfasinena paákákén-únánkwátói faú'marena táuri kárá'umaena ⁵ táúfapimba nombá fatímarena wení kísau-waasi tísamai non-kwitinkéna táúrisamba uwátuwena ⁶ Ísuma Sáímoni Pítaampa'a túwana séna Fasi'aénkóo ímba kesísamai non-kwisinkaaó súwana ⁷ Ísu séna kemó úndama káfé'a ímba wéisaanda po ánaaemba isáínone súwana ⁸ Pítaa séna kesísaimo non-kwisínkéndasafe'a a'áo símasima'a ónaumne súwana Ísu séna enaísaimo ímbo non-kwiyánkáanamo éma kesí waási-i'a ímba ínone súwana ⁹ Pítaa séna Fasi'aénkóo ení waási-i'a ónae súmpo ímbo sísamai aantemba non-kwínda síyayaankwara si'nónkwará'á non-kwiyuwó súwana ¹⁰ Ísu séna nombó pékáawimo ésa ímba seyaafá-túfá'á non-kwiyónááfo tísamai aantemba non-kwiyónááwe. Kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyemo súmba ¹¹ Ísu wení pintaru'-wáásígómbá ísarontafena séna kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyeye siyáiyeye.

¹² Ísu simátimena tísamai non-kwitiyuwéna paákákén-únánkwátóimo faú'maromba maimái úmaena ménamo tómbó némopa'a wéna tísai ena séna kemó úndawini áwáuma éra isaaó. ¹³ Kentáfé'a sé'a uwáítái'-iwái Fasi'aénkó ónemo sembá érai'a miyán-kwáásí úne. ¹⁴ Kemá kembó uwáítái'-úndawi kentí Fasi'aénkó pó'a tísaimo non-kwitinkáúndasafe'a kemá moórá-mora non-kwitínkáaro. ¹⁵ Kemó kembó aráátimundantemba kembiwíwára'á miyán-oro. ¹⁶ Érai'a simátime'a sune. Kísau-waasimo ésa miwítí óraa'-waasigomba ímba íyáákanaawe. Ti'mákaiwain-ai

maimaésa kosimátímakaawimo ésa ti'mákaiwaimba ímba íyáákanaawe. ¹⁷ Miyáumai kemó únda é'a awánaafo miyámó íyambo íyana tirunkó kawé'á íníye. ¹⁸ Kempínkémbá ímba seyaafátáfé'a sumpo kendé-í'o uwátinkaunda-waasi é'a tuwánaraumne. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna kesé'a moóráfinkembo tómbó naráiwai kesí pintaru'-wáásín-iye agaimarénamo siyáimba érai'a siyáíye. ¹⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna ánaaemba paápé ína'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáíye sénááwe. ²⁰ Érai'a simátíme'a sune. Ti'maráanasá wíyawitaai ísámai kawé'ó íyantén-úmai kesáái ísámai kawé'á ónááwe. Kesááimo isáiyantén-úmai si'mákaiwain-aai isánááwe Ísu siyáíye.

Moóráwigo kesí pintaru'á máíníyemo Ísu siyáin-aai.

Mátíyu 26:20-25, Mááka 14:17-21, Rúku 22:21-23

²¹ Ísu simátimena wenarunkó umbái tówana séna érai'a simátíme'a sune. Kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáásímá aráátiminiye súwata ²² wení kísau-waasi moórá-mora wenaúfínayaafimba éta nááwantafenawa síyó séta ²³ wení kísau-waasigo Ísu kembá arumbá símakowi Ísuni ewaa'á méraawanana ²⁴ Sáímoni Pítaa kentáféna aúwá'náán-kwaame'a éna séna nááwantafewa sénó sé áísai uwo súwa'a ²⁵ wení ewaa'á kífae'a áísai e'a sé'a Fasi'aénkóo emó sénda nááwalyo séwánana ²⁶ Ísu séna kemó tómbó nompín-tu'maimo áménda-waasi wemán-iye séna tómbá maimaéna nompín-tu'mai miwámbá Sáímoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasimba amúwana ²⁷ mintómbá maúwana waántáwanko wenarumpimbá iyúwana Ísu simáména séna emó ónae sinda-í'a maaránka'á uwó Ísu súwasa ²⁸ tómbó wénesamo méron-kwaasi Ísumo sún-aaigni áwáuma ímba ísámai kawé'á umbá ²⁹ sésa Yúndasi óntanka'o káráwiyow-

intafena Ísu séna ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwímbai timiyó Ísu siyémá sésa tanómbó káúfón-kanaaratafesa sésa tómbá méyanuwo Ísu siyémá suwaná ³⁰ Yúndasi Ísumo amún-tomba maimaéna minúwóíyáán-úmai máá-pa'a kumúwana kumeu'á uráíye.

Aú-amaambo simátímakain-aai.

³¹ Yúndasi máápa'a kumúwana Ísu séna káfé'a waási úranko súwí'a óraa'a isaná kesí kísaugo Maníkón-áwí'a óraa'a íníye. ³² Kesí kísaugo Maníkón-áwí'a óraa'o intembá káfé'a Maníkó kesúwí'a óraa'a uwásinkainiye. ³³ Kesí iyámpóisono. Kárika'a kesé'a mé'a tiyúwána'a siyaafái ónááwe. Yúndaa-waasisafe'o é'o simátíme'o súndantemba kentáfé'a sé'a iyóndara'a ímba kanaa'á iyónááwe. ³⁴ Aú-amaamba simátíména'a kesirumbó timúndanten-úmai moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro. ³⁵ Moórá-mora kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa Ísuni kísau-waasin-owe sénááwe Ísu siyáíye.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34

³⁶ Ísu simátimuwana Sáimoni Pítaa áisai ena séna Fasi'aénkóo nááfara iyínono súwana séna iyóndara'a káfé'a ímba sirááiwainompo ánaaemba sirááiwainone súwana ³⁷ Pítaa séna Fasi'aénkóo nóra séra káfé'a ímba embá arááiwaenaumno. Ímba pó'a áwa'nai e'a púwónana kawé'á íníye súwana ³⁸ Ísu séna áwa'nai e'a puwónaum-nemo sénda kemá érai'a simáme'a sune. Kokórigomo ímbo ááimo siyáindara'a kaumbo-íká'á kentáfé séma ímba awánáúnda-waasin-iye

sínone Ísu siyáíye.

14

Maníkómpá'ó íyan-amba kemá únemo Ísu siyáin-aaí.

¹ Ísu simátimena séna kentirunkó ímba sáwí'a ína'a ímba óraa'-imayaan-oro. Maníkómbá timankúnkúmba é'a kenkwará'á miyán-oro. ² Kesifoní naaópa'a sáwífa'-maru'a wéraiye. Ímbo miyámó uráinkakaa ímba simátimusino. ³ Kemó iyúnda kentí maru'á ito'mayaa uwátinkanae'a iyúne. Iyuweré'o kuntí'mae'o iyónda kemó méraundara'a iméranaawe. Miyá ona'á kesé'a méranaawe. ⁴ Kemó iyúnda-amba é'a awánaraawe súwana ⁵ Tómaasi simámena séna óraakoo emó iyónda-naopa'a ínta awánaraumne. Nóraumaisaawa aantá awíyá-naumno súwana ⁶ Ísu séna Maníkómpá'ó iyíyan-amba kemá úne. Kemá éraikoni áwáuma úne. Kemá maé'-mae'o iyawini áwáuma úne. Kesifoní naaópa'a ímba úwoi iyónááfo kemá minámbá únda pósa iyónááwe. ⁷ Kesí áwáumo suwánékaa kesifombá awíyaawisino. Káfé'a wéawanaawe súwana ⁸ Fírípi séna óraakoo enafombá aráásímínanasa kentáá kanaa'á íno súwana ⁹ Ísu séna ayáátááka'a kesé'a méraundanifo emá kesí áwáuma ímba suwánaraane. Kesí áwáumo suwánaawi kesifombá é'a wéawanaafo nóra isawá enafombá aráásimiyo wéseno. ¹⁰ Kemá kesifo'é'a kááisamai méraunana kesifomá kesé'a kááisamai méraiye. Minááisáfé'a érai'e seró. Ímba kesí imáyáafinkemba sumpo kesifomá kesé'a ména wení kísau isa'á sune. ¹¹ Kemá kesifo'é'a kááisamai méraunana kesifomá kesé'a kááisamai méraimba pó'a minááisáfé'a érai'e seró. Ímbo miyámó sé'o é'a kesí kísau awáné'a sé'a érai'a wíyómpakemba Maníkómpákémbá kunkáiyé seró. ¹² Érai'a simátimé'a sune. Kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáiyé síyawi kemó úndanten-kísau miwíwára'á maénááwe. Kesifompá'á iyé'a Maníkóní ámútankomba ai'maráandasafena miwítí kísaugo kesí

kísaugomba íyáákainiye. ¹³ Ken-ímáyáámó é'o síasai íya'o é'a miyá ónaumpo kentáfé'a ísámai kesifon-áwí'a mósá maránááwe. ¹⁴ Ken-ímáyáámó é'o síasai íya'o é'a

kemá miyá ónaumne Ísu siyáíye.

Manikóní Ufaen-ámútánkómbá ai'maráanana kumíníyemo siyáin-ai.

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna kentirumbó simé'o é'a kesáái ísámai kawé'á ónááwe. ¹⁶ Kesifombá áísai onaná karáá'á tutinkáíndawimba ai'maráínana kumbéna kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íníye. Wemá éraikoni áwáun-íye. ¹⁷ Marapá'-wáásí wembá ímba awánésa wenáái ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á sésa kesé'a tamauwó wésefo kesé'a ména kentirumpimbá maé'mae'a imbá pó'a wembá wéawanaawe. ¹⁸ Kárika'a tiyúwáandanifo ímba áwíyaraa'-iyampoimo ontembá ónááfo iyuweránaumne. ¹⁹ Kári-kanaa marapá'-wáásí kembá ímba suwánánááfo kembiwí aneka'á suwánánááwe. Kesé'a méraunda pó'a kemá aúí'a úmai méranaawe. ²⁰ Minkánáá tína'a sé'a érai'a afowáe'a ména kesé'a méraisata wesé'a méraumne miyá sénááwe. ²¹ Kesááimo taawiyafésamo kawé'ó owí tirumbá siménááwe. Tirumbó simíyawi kesifoé kesé'a sirunkáí timéyauye. Kesirumbó timúndawisafe'a símai afora'á paápé úmai méranaumne súwana ²² Yúndasi-Ísakerioti araámáón-awí'a Yúndasi séna Fasi'aénkóo nóintafewe séwa úwoi-waasisafemase símai ímba afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó. Kentáásáfemase símai afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó súwana ²³ Ísu séna tirumbá simíyawi kesáái ísámai kawé'á íyana kesifomá arumbá miwí timínakai kewé kesifoé miwísé'a kumbéyauye. ²⁴ Kesáái ísámai ímba kawé'ó owí tirumbá ímba símakaawe. Súnda-ai ímba kesí imáyáafinken-aain-ifo kesifo si'mákaiwaini imáyáafinken-aain-íye.

²⁵ Kesé'lo méraundara'a mináái simátimune. ²⁶ Énifo kesifomá wení Ufaen-ámútánkómbá kentí karáákómbá ai'maráínana kumbéna ken-ánóndáá éna seyaafá-tántáá'á aráátimena súnda-ai timína'a tááka'a maránááwe. ²⁷ Tiyuwé'a faru uwátinke'a kentirumbó aáno'lo uwátínkáandate úmai méraaro. Marapá'-wáásí ímba miyá wéuwatinkaafó kesirumbó aáno'lo maráúndantemba miyáumai timúne. Mindásafena kentirunkó ímba sáwí'a éna ímba táá'a íno. ²⁸ Tiyúwáandanifo kentópa'a iyueránaumnemo súnda é'a wéisaawe. Kentirumbó simé'lo é'a kesifompá'á íyóndasafe'a aamoí ónááwe. Kesifomá kembá íyáákaraintafe'a símai aamoí ónááwe. ²⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna paápé ína'a kentáfé'a sé'a érai'a siyáíye sénááwe. ³⁰ Waántáwanko maambáraraké-sáwí-káwáágó wétimba pó'a ímba aaimá ayáátááka'a simátimumpo wení fasi'aénkó ímba kembá ta'ótorainiye. ³¹ Kesifomó simásímakaimba miyámó únda suwánésa sésa afowámbá arumbá ámakaiye sénááwe. Íyáfasinaiyata konó Ísu siyáíye.

15

Érai'a ándáma kemá únemo Ísu siyáín-ai.

¹⁻⁵ Ísu simátimena séna érai'a ándáma kemá úne. Kesifomá minándará'ó káráwiyaiwainiye. Ándáma kemá úne. Ándágoni amaimá kemán-owe. Ímbo arambó iyáínda-amaimo éna ayááisuwainiye. Arambó iyáínda-amaimo éna ayááimarainana arágásáo agaimái arambá iyáíníye. Ayááímáráíntemba simátímakaunda-aigo miyá éna tirunkó arupíse wéiye. Kesé'a kááísamai méraiya'a kemá kempá'á kááísamai méraano. Amai aantenkomo éna ímba arambá iyáíníye. Miyámó intembá kesé'lo ímbo kááísamaimo méraiyanamo

éna ímba arambá iyáíniye. Kemá kesé'a kááísamai méwa'a pó'a kesé'o kááísamaimo mérai yawimo é'a sáwífa'-aramba imái méranaawe. Kembó ifá'ó siyuwésamo ésa ímba arambá imái méranaawe. ⁶ Amaimó ayááisuwainda-amaimo aáénkáíndamo éna ayáímai agaisuwáíniye. Kesé'o ímbo kááísaiyawí miyá íniye. ⁷ Kesé'o kááísamaimo mérai yawí kesááimo kentirumpimbó ta'óto'maraiyawí áisai íyana póna miyá uwátinkainiye. ⁸ Sáwífa'-arambo imáimo mérai yan-kwaasimo tuwánésamo ésa sésa Ísumbo arááíwáén-kwaasin-owe síyana kesifon-áwíkomo éna óraa'a íniye. ⁹ Kesifomó arumbó símakainten-úmai kesirumbá kembá timúne. Kemó é'a misírúntáfé'e símai méraaro. ¹⁰ Kesifoní amáámbo ísámai wenaruntafé'o símaimo méraundantemba kesí amáámbo isé'o é'a kesiruntafé'a símai méranaawe. ¹¹ Mináái simátímakaunda pó'a kesí aamoigó kentirumpimbá óraa'a wéraina'a aamoí é'a méraaro. ¹² Kesirumbó timúndantemba moórá-mora-waasi tirumbá tíméro. Mindá kesí amáámbo timúne. ¹³ Kentí waásisafesawe símai wétuwa'nai-e'o puwónae sésamo puwíyamba ímba moórá-ai símai iyáákamai tirumbá timénááwe. ¹⁴ Kesááimo isémai yawimo é'a kesí waási-i'a ónááwe. ¹⁵ Óraa'-waasigoni kísau-waasi óraakoni kísau ímba awánaraambanifo wenáfárawaisai wení kísau wéawanaraawe. Miyámó ontáfé'a pó'a kesifomó seyaafá'-ááímó simásímakaimba simátimunda pó'a ímba kesí kísau-waasiye sendá kesífárawaisaiye sénaumne. ¹⁶ Kembiwí ímba kembá kendé-í'a uwásínkááwa'a kemá kembiwí kendé-í'a uwátinkaunda pó'a wé'a fasi'aén-árámbá koimái sáwífase úmai méraaro. Ken-ímáyáámó é'o kesifompá'ó áisai íyanamo éna miyá uwátinkainiye. ¹⁷ Moórá-mora-waasi tirumbá tíméro sé'a miyán-amáámbo simátimune Ísu siyáíye.

Marapá'-wáásí tíyámbo uwátínkaraan-ai.

¹⁸ Ísu mináái simátimena séna marapá'-wáásímó kembangwísáfésamo tíyámbo uwátinkaiya'o é'a táaka'a maré'a sé'a aifa'á kentáásí Fasi'aénkómbá tíyámbo uwánkaraawe sénááwe. ¹⁹ Kemá marapá'-wáásífínkémbá kembá kendé-í'a uwátinkaunda pósa marapá'-wáásí tíyámbo wéuwatinkaawe. Kembó úwoimo marapá'-wáásímó onkaka kentáfésa sésa kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tíméwisino. ²⁰ Kísau-waasi miwítí óraa'-waasigomba ímba íyáákaraawemo súnnda imáyáan-oro. Kentí óraako únasa pósa marapá'-wáásí karaáná'a sinkésa sáwí'o uwásínkáanten-úmai kembangwí karaáná'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo kesááimo ísámaimo kawé'ó íyawí kentáái isánááwe. ²¹ Kembangwí kesí waási-i'a ombá pósa marapá'-wáásí karaáná'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaawe. Si'mákaiwaimba ímba awánaraamba pósa sáwí'a ésa miyá ónááwe. ²² Kemó ímbo kusimátimundaraka marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaa ífá'ó túwááraamba ímba ífá'á túwááwana úwoi wéraiye. ²³ Tíyámbo uwásinkewi kesifonkwárá'á tíyámbo wéuwankaawe. ²⁴ Kemó fí'owimo íyáákamaimo ímbo fí'o-fi'on-kisaumo maúndaraka marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kesí kísau awánésa kené kesifoné tíyánkai wéuwasinkaawe. ²⁵ Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna úwoisafesa kembá tíyámbo wéuwasinkaawe siyáinka'a póna mináái káfé'a wépaape-iyé. ²⁶ Kesifompá'á iyé'a kentí karáá'ó tutinkáíndawimba ai'maráanana kesifompákémbá wenámútanko kembangwísé'a kumbéna wemá éraikoni áwáugo póna kentáféna seyaafá-tántáá'á kusimátiminiye. ²⁷ Kemó kísau ómbaraawandarakemba é'a suwánaraamba pó'a kentáfé'wara kesí kísausafe'wara'a

simátímapa'a kónááwe.

16

¹ Ánaaemba kesááisafe'a ímba fasi'ámai mé'a siyúwáafo sé'a mináái simátimunda imáyáan-oro. ² Ánaaemba marapá'-wáásímó kembiwísáfésamo ámáán-daumpakemba watuwánaemo síyamba mindásafesa sésa Ísuni kísau-waasi tínkamiyawí Maníkóní kísau wémaewe karo'á sénááwe. ³ Kenté kesifonté'a ímba suwánaraamba pósa miyáumai sáwí'a uwátinkanaawe. ⁴ Káfé'a mináái simátimunda póna mindá paápé ína'a imáyáa é'a sé'a simásímakaimba wépaape-iyé sénááwe. Mindásafe'a simátimune Ísu siyáiyé.

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kísau mo wémáin-aaí.

Ísu simátimena séna kesé'a méraunda pó'a mináái ímba simátímake'a ⁵ si'mákaiwaimpa'o iyóndasafe'a káfé'a simátímakaana'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁶ Iyónaumne súnda-aaí ísááwana tirunkó umbaí taisa'á pó'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁷ Érai'a simátimé'a súne. Ímbo iyúndaraka kenti karáá'ó tutinkáíndawí ímba kúmísino. Iyé'a wembá ai'maráanana kembiwísé'a kumbéna kawe'á uwátinkainiye. ⁸ Kumbéna marapá'ó méraan-kwaasi kenti sáwí-imayaagoni áwáuma aráátiminiye. Arupísemo úmáimo méraiyawini áwáuma aráátiminiye. Maníkómó aaifimbó maitinkáíndawini áwáuma aráátiminiye. ⁹ Kesááisafesamo ímbo timankúnkúmbo iyawisafena simátimena séna kenti sáwí-imayaa úwoi wéraiye síníye. ¹⁰ Kesifompá'ó iyúnda ímba suwánánáafo kenti karáá'ó tutinkáíndawí arupíse úmáimo méraiyamba kunaráátiminiye. ¹¹ Maambáraraké-sáwí-káwáágómbá é'a aaifimbá maiyánkaraimba póna Maníkó aaifimbá maitinkáíníyema simátiminiye. ¹² Sáwífa'-aaí simátimusina umbai-áái pó'a káfé'a ímba kanaa'á isánáafo ánaaemba isánááwe. ¹³ Maníkóní ámútanko kumbéna érai'-amba kawe'-ámbá aráátiminiye. Ímba wení

imáyáfinkemba simátiminifo simámakain-aaí simáti-
mena aáno'o paápé índa-tantaa'a simátiminiye. ¹⁴ Súnda-
aaí simátiminana kesúwíko óraa'a íniiye. ¹⁵ Seyaafá'-
ááísómbá kesifondé mindá kendén-iyé. Miyáumai sé'a
simámakaunda-aaí Maníkóní ámútanko simátiminiye Ísu
siyáiiye.

*Tirunkó umbái taréna ánaaemba kawé'á iníyemo siyáin-
aaí.*

¹⁶ Ísu simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a
ánaaenka'a suwánanaawe súwasa ¹⁷ wení kísau-
waasifinkemba tuwímbai sésa kesifompá'á iyúnda pó'a
kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo
simbá nóintafenawa síyó. ¹⁸ Kárika'emo simbá
minááígóní áwáuma ínta isáúmne. Nóintafenawa síyó
suwaná ¹⁹ Ísu áísai ónaesamo umbá iséna simátimena séna
kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo
súnda-aaisafe'a kembiwí áfááraumai kemó súnda-
aaisafe'a símae wénowe. ²⁰ Érai'a simátimé'a súné.
Kembiwí ifi'á táiyasa marapá'-wáási aamoí iyambanifo
kentirunkó umbái taréna ánaaemba kentirunkó fetóí
íniiye. ²¹ Moórá-ininkomo iyámpóímo ma'ankáínda-kanaa
tínanamo éna áí'a ínana arunkó umbái táínana ánaaemba
miníyámpóí ma'ankéna áíkomba ímba imáyáa éna aamoí
íniiye. ²² Miyámó ontembá kentirunkó umbái táína'a
ánaaemba suwáné'a aamoí ónááwe. Aamoimó í-tántáá'á
ímba maitiyuwánááwe. ²³ Minkánáámó tína'a ímba sísai
ónááfo kesifompá'ó inaimó síyamba kentáfé'a ísámai áísai
íyantafena póna miyá uwátinkainiye. ²⁴ Kesifompá'á ímba
inaí siyááfo káfé'a kentáfé'a ísámai inaimó síyamba miyá
uwátinkainana kentirunkó óraa'-aamoí ína'a méraaro Ísu
siyáiiye.

Marapá-tántáá'á Ísu iyáákaraiyemo siyáin-aaí.

²⁵ Ísu simátimena séna waé'mai-aaí simátimunda pó'a ánaaen-kanaa tína'a kesifon-aaí afora'á simátimenaumne. ²⁶ Minkánáámó tína'a ken-ímáyáámó ontáfé'a kesifompá'á inaí síya'a kemá ímba inaí senaná ²⁷ wemá úwoi tiména wenarumbó tímakaintafena póna úwoi timíníye. Kentáfé'a

sé'a Maníkómpákémbá kunkáíye sé'a tirumbá símakaantafena kesifomá arumbá tímakaiye. ²⁸ Kesifompákémbá marapá'á kumbéraunda pó'a káfé'a marapá'á tuwé'a kesifompá'á iyónaumne Ísu súwasa ²⁹ wení kísau-waasi sésa káfé'a ímba waé'mai-aaífinkemba sémpo aforatá simásimene. ³⁰ Kesáá séta áísai ónáísaiye ímba súnasaama emá ísaraandawi po afora'á wésene. Miyásá séta Maníkómpákémbá kunkáanesa súne suwaná ³¹ Ísu séna kentáfé'a Maníkómpákémbá kunkáíye sembánifo ³² kárika'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a wété owa'á keyáá mérausina kesifomá kesé'a méraiye. ³³ Mináái simátimunda pó'a kesé'a káásamai mé'a aáno úmai wempa'á méraaro. Marapá'-wáásí karaáná'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo marapá'-tántáá'wára waásiwara'a íyáákaraunda pó'a kentirunkó aamoí ina'a méranaawe Ísu siyáíye.

17

Ísu wení waásisafena ísámai Maníkómpá'á inaimó siyáin-aaí.

¹ Ísu simátimena wíyómpa'a awánéna séna kesifóo minkánáá wétiye. Kesúwí'a óraa'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ² Seyaafá'-wáásí káráwiyaundasafe fasi'aémbá símakaanda pó'a símakaanda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a uwátinkaunda mindásafe kesúwí'a óraa'-i'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ³ Eyáá érai-Fasi'aenko óne. Kembá si'mákaandawi úne. Empá'é

kempá'é tésa kenkáísááimo ísááwi aúí'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴ Marapá'á enáwí'a óraa'a úmai símakaanda-kisau tai'áúmne. ⁵ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a esé'a méraawanana kesúwíko óraa'-i'o uráinka'a po anekalá miyá ínkwa'e'a sune. ⁶ Marapá'-wáásí'fínkémbá ení waási-i'a uwátinke símakaana'a entáfé'a miyámó iwái méraiye símai paápé uwátinkaunasa enáái wéisaawe. ⁷ Síbakaandasafesa sésa mintántáá'á Maníkómó ámakain-tantaa'e wésewe. ⁸ Síbakaanda-aaimo simátimunda wéisaawe. Empákémbá kunkáunda-ai isésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiyé wésewe. ⁹ Miwísáfé'a ísámai inái sune. Marapákén-úwóí-wáásísáfé'a ímba inái súmpo síbakaanda-waasi ení waásisafe'a ísámai inái sune. ¹⁰ Ení waási kesí waásin-owe. Kesí waási ení waási ésa kesúwí'a óraa'-i'a wéowe. ¹¹ Marapá'ó ímbo méraanda empá'á iyónaumpo miwí marapá'á méranaawe. Kawe-késífóo miwíyá'á emá káráwiyinasa pósa Maníkómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai méranaawe. Esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí kááísamai méranaawe. ¹² Miwísé'a mé'a káráwiyayunasa Maníkómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai mésa ímba sáwí-amba arááíwakaawe. Énifo moóráwigo sáwí-amba arááíwainda póna mináái Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna siyáin-ai paápé íníye. ¹³ Empá'á ímbo iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoigó óraa'o intáfé'a mináái simátimune. ¹⁴ Enáái simátimakaumne. Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásí ombá pósa marapá'-wáásí úwoi-waasi tíyámba wéuwatinkaawe. ¹⁵ Ímba sé'a miwí marapákémbá kuntiyaaó súmpo waántáwanko sáwí'a uwátínkáífo séma káráwiyuwo sune. ¹⁶ Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásín-owe. ¹⁷ Enáái érai'-ai póna tirumpimbá wérainasa ení waási-i'a úmai méranaawe.

¹⁸ Kembó si'maróna'o marapá'ó kunkáundantemba miwí ti'maráanasa marapá'-wáásí'fimbá méranaawe. ¹⁹ Miwísáf'e sé'a enaráái aantemba wáunda pósa enaráái aantemba waránááwe.

²⁰ Ímba maankwáásísáfé'-aantemba inái sumpo miwí táái isésa kentáfésa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé síyawisafe'wara'a inái sune. ²¹ Kesifóo inái sé'a esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí enté kenká'é kááísamai méranaawe. Miwí kááísamai méraamba pósa marapá'-wáási tuwánésa sésa érai'a Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiyé sénááwe. Mindásafe'a inañfinkémbá simámune. ²² Esé kesé'o mimbórái'o úmaimo mérauyantemba símakaanda-fasi'aemba tímakaunda pósa mimbórái'a úmai méranaawe. ²³ Emá kesé'a kááísamai méraana'a kemá miwísé'a kááísamai méraunda pósa miwí kááísamai méranaawe. Marapá'-wáási mindá tuwánésa sésa Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiyé sénááwe. Enarumbó símakaandantemba miwíwárá'á tímakaunda pósa marapá'-wáási tuwánésa sésa érai'e sénááwe. ²⁴ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a enarumbá siméma fasi'aémbá símakaane. Símbakaanda-waasi kesé'a méraiwe sé'a sunda pósa kesí fasi'aémbá awánánááwe. ²⁵ Kesifóo usukáéwi óne. Marapá'-wáási embá ímba wéawanaafo kemó awánáunda símbakaanda-waasi kentáfésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiyé wésewe. ²⁶ Entáfé'a miyámó iwái méraiye símai paápé uwátimunasa enarumbó símbakaandantemba miwí tirumbá simíya'a miwísé'a méranaumne. Entáfé'a miyámó iwái méraiye símai paápé uwátinkare'a paápé úmai kónaumne Ísu inañfinkémbá miyá siyáiyé.

18

Ísumbo ta'ótokaan-aaí.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Rúku 22:47-53

¹ Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Kíndáróni-nomba kofatésa taai-kanáágúnéífimbá komérowana ² Ísu wení kísau-waasise'a mintái-kánáágúnéífá'á kógo upa'á Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó mintái-kánáágúnéífá'á awánópa'a ³ mifá'á kúmba ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye i-wáásíwára'á ámáán-danka'-i-waasiwara'a ti'márówana Yúndasi tí'maena taánáinkwara paepáé'wara'a maimaésa ómbá to'maésa mintái-kánáágúnéífá'á kumbá ⁴ Ísu wempá'ó tinda-tantaakomba iséna wení waásifinkemba íyáfasinena miwí túranka'a koména tísai ena séna nááwani ayaafáíya wéoo súwasa sésa ⁵ Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná séna miwántáfé'lo sembá kemá úne súwasa Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó póna miwísé'a méraiye. ⁶ Kemá úne Ísu súwasa miwí tauwéropa'a tanaambá fowaná ⁷ Ísu aneka'á tísai ena séna nááwani ayaafáíya wéoo súwasa Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná ⁸ Ísu séna é'a simátimakaumne. Maandá kemá úne. Kembó siyaafái ontáfé'a maankwáási étinkaiyasa koró Ísu súbba ⁹ Maníkóntáféna siyáimba símakaanda-waasi ímba sáwí-amba arááiwakaawe siyónka'a póna paápé úmai mináái súwana ¹⁰ Sáimoni Pítaa paepáé'a awáúfínkémbá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóni kísau-waasigon-áa'a fagáúsuwomba minkísáú-wáásígón-áwí'a Máraákasi wenáa'a fagáúsuwowana ¹¹ Ísu Pítaantafena séna ení paepáé'a awáúfimbá wiyuwó. Sí'o índá-i'a uwásinkaiyambanifo

kesifoní kísau ímba tuwánáúmpo miyá ónaumne Ísu siyáíye.

Ísumba ái'maesa Ánásimpa'o kuráan-aaí.

¹² Ísu súwasa i-wáásíyé miwítí óraa'-waasiye
ámáán-danka'-i-waasiye Ísumba ta'óto'mai ayáánka'a
kárá'umaesa ¹³ ái'maesa aifa'á moórá-kawaagon-awi'a
Ánásimpa'a tuwaná wemá Káyafaasin-ásáánko éna
minkánáá Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágó póna ¹⁴ ááema
simátimena séna Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna
moóráwigo puwíníye siyáiwain-ásáánkompa'a kuráawe.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

¹⁵ Kuwasaráí Ísuni kísau-waasiyai moóráwigo Sáimoni
Pítaae moóráwigoe'a Ísumba arááiwa'maesarai kuyambá
aifa'-ámáán-káwáágó moóráwigomba awáanasuwowana
aaimó ísópa'a Ísumbo máánkaropa'a imérowana ¹⁶ Pítaa
máápa'-ontafimba mérowana aifa'-ámáán-káwáágó
awánówi iyuweréna ontará'ó káráwiyon-arasigomba
simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba ái'maena
iyáferowana ¹⁷ minárásígó Pítaamba awánéna áisai ena
séna minkwáásígóní kísau-waasiya'ono súwana Pítaa
séna ímbanifo kemá fí'on-kwaasi úne súwasa ¹⁸ táwitafesa
ésa kísau-waasiye i-wáásíyé iyamá agaimakésa tiyáámba
wégaufuwana Pítaa mináái simásuwena iyará'á koména
ayáámba kauráíye.

Aifa'-ámáán-káwáágó Ísumbo áisai uráin-aaí.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Rúku 22:66-71

¹⁹ Pítaa iyamá wégaufuwana aifa'-ámáán-káwáágó
Ísuntafena séna simátímakaanda-aaí simásimiyo. Ení
kísau-waasisafewara'a simásimiyo súwana ²⁰ Ísu séna
Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-
daumpa'e simáti-simatimbo émaunda afora'ó sémaunda
ímba aúpá'á simátímakaumpo ²¹ nóintafewa wésisai-
ono. Kesááimo ísaraawi tísai inasá simátímakaunda-aaí

ísaraamba pósa sénááwe súwana ²² áamáán-danka'-i-waasigo Ísumba tufuwéna séna aifa'-ámáán-káwáágómó sinká'á ímba miyá siyó súwana ²³ Ísu séna sáwí-aaimo súndaraka misáwí-áái ááéma afora'á isinó. Kawe'-ááímó súndasafe nóintafewa sínkamono súwana ²⁴ Ánási ai'marówasa ayáámpinken- anda ímba awátuwesa minándáwárá'á áí'maesa Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágómpá'á kuráawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Rúku 22:58-62

²⁵ Aifa'-ámáán-káwáágómpá'á Ísumba kuwaná Pítaa iyará'á ména ayáámba wégaufuwasa iyará'ó máún-kwaasi áísai esa sésa ewárará minkwáásígóní kísau-waasiya'ono suwaná mináái umémpa'a tuwéna séna ken-ímbaniye súwana ²⁶ aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigo Pítaantafena séna emá minkwáásígóe'a taai-kanáágúnéfá'á méraaya'a tuwánérúnda éraira súno séna Pítaamo áá'o fagáúsuwowini akún-ándáfákéwí súwana ²⁷ Pítaa aneka'á séna ken-ímbaniye súwana kokórigo áái siyáíye.

Ísumba Páíratimpa'o áí'mae kuráan-aaí.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Rúku 23:1-5

²⁸ Kokórigo áái súwasa siyarónka'a Káyafaasini naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámáni-oraakoni pááimpa'a máankesa sésa ímba Yúndaa-waasiti naaúmpa'an-ifo fí'on-kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótaimo í-tánómbá ínta náúnafo sésa ímba íyúwana ²⁹ Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páírati kúwákárúwena kuntísai ena séna minkwáásí nóra inkakena aaifimbá maenkánaera séo súwasa ³⁰ sésa ímbo sáwí'o uráinkakaa ínta áí'maeta túsino suwaná ³¹ Páírati séna keyááríka'a áí'mae'a kentí áamáambo makénten-úmai simánkáaro

súwasa minYúndaá-óráá'-wáásí sésa Rómu-kamani-waasi moóráwigombo tufú'maimo utáiyantafesa aambá fáí'makaawe sumbá ³² ááema Ísu simátimena séna aaraa-táiyá'á sínkamiya'a uwónaumne siyáin-ai paápé úwasa áí'maesamo kumbá minááisáfésa uwaná ³³ Páirati naaúmpa'a kunuweréna iyéna Ísumba áántena séna emá Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana ³⁴ Ísu séna ení imáyáfinkena sísai ó waásiya simámakaawawa sísai ónó súwana ³⁵ Páirati séna kemá ímba Yúndaa-waasi úne. Ení waásiye óraa'-amaan-kisau-waasiye áí'maesá kempá'á tiyááfo nóra ónasawa'iyo súwana ³⁶ Ísu séna kemó kawáá-'í'o úndama ímba marapá'á wéraiye. Kemó kawáá-'í'o úndamo marapá'ó wérainkaka kesí kísau-waasi tíyááwaisino. Yúndaa-waasi kembá ta'ótoraafó sésa tíyááwaisino sésa ta'ótokaawe. Kemó kawáá-'í'o úndama ímba marapá'á wéraiye súwana ³⁷ Páirati áísai ena séna kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne. Mindásafe'a marapá'á kumúnana masínkaraimba pó'a arupíse-ai wésimatimune. Arupíse-aaisafesamo aamoimó owí kesááima wéisaawe súwana ³⁸ Páirati séna nóin-aaiya arupíse-aain-iyo siyáiyé.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-ai.

Mátíyu 27:15-31, Máaka 15:6-20, Rúku 23:13-25

Páirati simásuwena kúwákárúwena Yúndaa-waasisafena séna wemó sáwí'o uráimbo simásímakaamba saafá únana ímbanifo ³⁹ tíyótaimo

í-tánón-kánáá tintembá moórá-waasi áántaawa'a ándáfakembo awá'ankaundantemba minkánáámó tinká'á Yúndaa-waasiti kawáágóná awá'ankanaumno tísai ena súwasa ⁴⁰ óraaka sésa ímbanifo wembá ímba awá'ánkéndá Párápásimba awá'ankao suwaná Párápási tiyéna uménté'a in-kwáásín-iye sésa

wembá awá'ankao siyáawe.

19

¹ Suwaná Páirati i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyan-dasamba áwíyonku'-nésa ² óraa'-waasiti kámo'an-iye sésa áwíyandama owepámai Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iye sésa uwánkesa ³ karaánáá'a ankésa moórá-mora wempá'á tésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa tiyáántamba tufúto'naamai uráawe.

⁴ Tufúto'naamai uwaná aneka'á Páirati kúwákárúwena seyaafá'-wáásísáféna séna ísáaro. Ímba sáwí'o uráintafe'a áí'mae'a túranka'a máánkaraana'a awánaaro. Ímba sáwí'a uráiyé súwana ⁵ Ísu kúwákárúwena a'nómpímbá áwíyandawara naae-únánkwátóiwara'a kúwákárúwowa Páirati simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa ⁶ óraa'-amaan-kisau-waasiye amáán-danka'-i-waasiye awánésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno suwaná Páirati séna wemá ímba sáwí'a uráimba pó'a kemá ímba tufuwónaumpo kembiwí áí'mae'a aaraa-táiyá'á mátufuworo súwasa ⁷ Yúndaa-waasi sésa wemá séna Maníkón-áánimba úne sémáyáímbanifo kentáási amáánko séna miyámó síndawimba tufuwíyana puwíno símakaampimba póta tufuwónaumne suwaná ⁸ Maníkón-ááninko úne siyáin-aaí Páirati isówana áfááraumai áá'a úwana ⁹ naaúmpa'a kunuweréna imaéna Ísumba áísai ena séna nááfakewiya'ono súwana Ísu iséna ímba aái súwana ¹⁰ Páirati séna kemó áísai únda nóra séwa ímba aái wéseno. Kemó aaimó senasamó ésa awá'ankanaawe. Kemó senasamó ésa aaraa-táiyá'á tufuwíyama puwínone. Mifási'áémbá tokáumne súwana ¹¹ Ísu séna Maníkómó mifási'áémbó ímbo ámakainkaka ímba toráásino. Maníkó ámakaifo sí'maenamo enká'ó másinkaiwaini sáwí-kisaugo ení sáwí-kisau gomba íyáákaraiye siyáiyé.

¹² Ísu súwana Páirati mináái iséna séna nóra'iyó ke minkwáásí awá'ankanae'a wéune súwasa Yúndaa-waasi óraaka sésa emó awá'ankemo éma íмба Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási-i'a wéone. Ísu séna kemá kawáágó úne siyáintafena Rómu-kamani-aifa-kawaagomba iyáákanaemo siyáintafe mindásafewe séma íмба awá'ankao suwaná ¹³⁻¹⁴ Páirati mináái iséna Ísumba áí'maena máápa'a óntan-arumbo akwítukom-barupa'a Yúndaa-waasi-taaifinken-awi'a Kápata-marupa'a kumbéna aaifimbó maitínkáám-barupa'a kumbéna Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwana tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba wááwái kárika'a tínaena úwana Páirati Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwasa ¹⁵ ímbaniyé sésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno suwaná Páirati tísai ena séna kentí kawáágómbá aaraa-táiyá'á tufuwónaumno. Mindá tirááíya táiyó súwasa óraa'-amaan-kisau-waasi sésa Rómu-kamani-aifa-kawaago weyáá kentáásí kawáágón-iyé suwaná ¹⁶ Yúndaa-waasi-taigo iyáákontafena Páirati séna Ísumba aaraa-táiyá'á tufúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-aaí.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43

¹⁷ Páirati timúwasa i-wáásí Ísumba áí'maesa tufuwíyan-aaraa-taima wembá amúwana áúwaata'maena tufuwíyan-aempa'o kúmba mináémpá'-áwí'a a'nónayaantapa Yúndaa-waasi-taaifinkemba Kórigótaafa mináémpá'á kuwasá ¹⁸ aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa kae'-wáásíyái Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa Ísumba afufumpimbá tufúsúmarowana ¹⁹ Páirati wení kísau-waasisafena séna Ísu Násaretifakewi Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sé'a

agaimái a'nónká-táiyá'á máraaro súwasa ²⁰ kaumbo-wáásí tááifinkemba Yúndaa-waasi-taaifinkene Rómu-waasi-taaifinkene Kíríki-waasi-taaifinkene agaimárowasa sáwífa'-waasi awánomba tufúwún-aempa'a óraa'-naopa'a ewaa'á wérowasa sáwífa'-waasi mináúfáimá awánésa toráumai ísówasa ²¹ Yúndaa-ora'-amaan-kisau-waasi Páiratintafesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iye

ímba miyá símai agáinda wemá séna Yúndaa-waasiti kawáágó úne miyá símai agauwó suwaná ²² Páirati séna é'a agaimakáumne siyáiyé.

²³ I-wáásí Ísumba aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa wení unáánkwátói maimaésa éiyainka'a tuwímbarésa moórá-mora-i-waasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moórá-ampanta paákákén-únánkwátói ímbo farúmakon-ampanta maimaésa sésa ²⁴ ínta tafeónaumpo sésa ááfésa tíyáananasa nááwa iyáákenawa máíníyo sumbá Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

kesí unáánkwátói tuwímbarésa maimaésa moórá kesí ampantarátáfésa ááféma tiyaráawe siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe.

²⁵ I-wáásí miyá uwasá Ísuni waási aaraa-táiyá'ó tufúntaigoni áwáufimba mésa Ísun-anówa úwana wenáúnko Kórópasi awaainínkón-áwí'a Máriaa úwana Mágátáara-naopaken-ininkon-awi'a Máriaa úwasa miyáumai-inimba aaraa-táigóní áwáufimba mérowana ²⁶ Ísu wenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantafena séna miwá enáánimban-iye séna ²⁷ kentáféna séna miwá enanón-iye súwa'a

isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a káráwiyaumne.

Ísumo pukáin-aai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49

²⁸ Minkákémbá Ísu imáyáa éna séna seyaafá-kísáú tai'áúmne súmba sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba awátinkaunda-kisau seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna Ísun-aaí Maníkóní aúfáífinkemba paápé índasafena Ísu séna nontáféna sínkáíye súwana ²⁹ ándá-aran-domba ika-nómbá anaféúmpímbá wérowasa faru-táénama mindómpímbá tu'maésa ofiyen-táemopimba sinúfaimaesa náínkwae sésa Ísun-óika'a mósá márówana ³⁰ Ísu néna séna seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna a'nómbá kífaena afowan-ayáámpimba wenámútamba to'maréna pukáíye.

Ísuni awáúfímbá waantáámbó faiyáin-aaí.

³¹ Ísu weyááríka'a puwúwasa Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tiyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwasa pósa sésa saagaan-kánáárá'á puwíyan-kwaasi aaraa-táiyá'á máéfo sésa Páíratimpa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi ímba úwoi tiyúwéwasa aaraa-táiyá'á méraaro. Tísamai ankaisíyasa ááema puwíyasa taaiyakémbá marapá'á múratuwaaro suwaná ³² Páírati ewé súwasa i-wáásí Ísuni séfasefa'-arausampa'o tufúsúmaron-kwaasi tísamai koankaisésa ³³ Ísumba taawánomba é'a pukóntafesa wenaísamai ímba ankáísúwana ³⁴ moórá-i-waasigo Ísuni awáúfímbá waantáántámbá faúwana naawará nonkwará'á kunkáíye.

³⁵ Mindámo awánáúndawi simátímakeaumne. Awáné'a érai'-aaí súnnda pó'a isé'a sé'a érai'e sénááwe. ³⁶ Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna wenayáátámba ímba ankaisónááwe agaimaréna siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe. ³⁷ Moóráfa'a agaimaréna séna waantáántámbó fáiyamba afuwónááwe agaimaréna siyónka'a póna paápé uráíye.

Ísumbo utaráan-aaí.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-56

³⁸ Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aaí isówi éna Yúndaa-oraá'-waasi táároi inkaiséna wenáwí'a áwiyotuwena Ísumo puwúnka'a Páíratimpa'a téna séna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana Páíratí séna kanaámpó máínone súwana Yósepi Ísun-áuma komaúwana ³⁹ Níkótímási ááéma Ísumpa'o nó'waambo tiyáiwai asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-masawemba kae'á maimaéna Yósepimba kóáí'maesarai ⁴⁰ Ísun-áuma komaimaésarai ampantafimbá minásáá-wiyúm-básáwénkwárá'á kára'umaesarai tésarai Yúndaa-waasi miyáumaimo utaantembá pósarai miyáumai utarááye. ⁴¹ Ísumbo tufúkáan-aempa'a taai-kisáú wérowana utaráan-ontan-aima ímbo waási utarón-ontan-aima wérowasarai ⁴² saagaan-kánáámá ampáámbán-iye sésarai minóntán-aima ewaa'á wérontafesarai Ísumba mimpímbá máutaraaye.

20

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aaí.

Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Rúku 24:1-12

¹ Sondaará'á siyarónka'a ímba sán-karowana Máríyaa Mágátáraa-naopaken-ininko utámakopa'a wéna koawánómba óntan-aigoni óikaken-ontamba maisukówana koawánéna ² awaantanténa Sáímoni Pítaante kenté'a tasimásimena séna kentáásí óraakon-áuma óntan-aifinkemba maimaéna nááfara makáao súwakai ³ Pítaae kesé'a utámakon-ontan-aifa'a kónae sékai ⁴ suwaantantékai kówayamba kemá Pítaamba kóyááke'a aifa'á óntan-aifimba kówánda ⁵ kífae'a

ampanta aantemba wéromba awáné'a ímba óntan-aifimba íyáferaawanana ⁶ Sáimoni Pítáa téna óntan-aifimba íyáferena awánómbe ampanta aantemba wérowana ⁷ Ísun-a'nónkákén-ámpántá moórá-aempa'a wérowana awánówa'a ⁸ óntan-aifimba aifa'ó kówándawi íyáfere'a awáné'a sé'a érai'a pukáimpinkemba íyáfasinkaiye séwándanifo ⁹ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna pukáindafinkemba íyáfasinainiye siyáimba ímba ísámai kawé'a ówáyamba ¹⁰ kenkáisi naaópakai kuráuye.

Ísu paápé úwana Máriaamo awánarain-aai.

Mááka 16:9-11

¹¹ Naaópa'a kówayana Máriaa óntan-aigoni óika'a ména ifi'á wétena kífaena óntan-aifimba awánómbe ¹² kae'-wáási waén-únánkwátóiwara'a Ísumbo utámakom-barupimba mésarai moóráwigo a'nómpá'a maúwana moóráwigo aísamaifa'a méroyana Máriaa tuwánówasarai ¹³ sésarai menínínkóo nóntafewa ifi'á wétaano suyaná Máriaa séna kesí Fasi'aénkómbá maimaésa nááfara makáao sé'a ímba wérais'a wéawanaumne ¹⁴ simásuwena waeréna awánómbe Ísu úmbanifo ímba awánéraase úwana ¹⁵ Ísu séna menínínkóo nóin-ifira wétewa nááwan-ayaafaawa wéono súwana Máriaa séna taai-kisáúrá'ó káráwiyaiwai iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááfa'o maké simásimiyo. Komaénae súwana ¹⁶ Ísu séna Máriaao súwana méwaerena wenááifinkemba séna Raaponai súmba maanááífinkémbá waé'mai séna kesí Fasi'aénkóo súwana ¹⁷ Ísu séna kesifompá'ó íyóndasafe'a úmpo ímba ta'ótoraao. Kesífárawaisai kosimátime sé kesifoné kentifompá'á iyúne. Kesí Maníkóné kentí Maníkómpá'á iyúne súwana ¹⁸ Máriaa Mágátáaraa-naopaken-ininko Ísuni kísau-waasi kosimátimena séna Fasi'aénkómbá awánáúmne séna Fasi'aénkómó sún-aai simátímakaiye.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Mááka 16:14-18, Rúku 24:36-49

¹⁹ Misóndáágóní fenómpinka'a Ísuni kísau-waasi Yúndaa-oraa'-waasisafena táá'a úwasa naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁰ ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfiwará'á aráátimuwasa miwítí Fasi'aénkómbá awánésa pósa áfááran-aamoi uwánkówana ²¹ Ísu aneka'á séna aáno úmai méraaro. Kesifomó si'mákaintemba miyáumai kembiwí ti'maráana'a kesí kísau komáero séna ²² wenáama áútimena séna Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá tíménana kesé'a mérainiye. ²³ Sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá tai'áíníye. Ímbo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáíye.

Tómaasi Ísumbo awánarain-aai.

²⁴ Ísu paápé úwasa wení kísau-waasi awáanasuwonka'a Tómaasi moórá-awi'a Títímási mináwíkóní áwáuma amáántágae'a wemá fí'opa'o maémomba ²⁵ túwasa simámesa sésa Fasi'aénkó paápé isatá awánáúmne suwaná Tómaasi séna ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfiwará'ó awáné'o ta'ótorekaa sé'a pukáimpinkemba íyáfasinkaiye súsino súwasa ²⁶ afakaeté-no'waamba maisuwésa Tómaasiwara'-úmai aneka'á wení kísau-waasiye naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁷ Tómaasintafena séna siyáánarumpimba ta'óto'mai awáné suwáúfimbá ta'óto'mai awáné sé kentáfé karo'é sénafainifo érai'e siyó súwana ²⁸ Tómaasi séna kesí Fasi'aénkó emá kesí Maníkó óne súwana ²⁹ Ísu séna ááéma ímba suwánarempo karo'é siyáandaniye. Káfé'a suwánáanda po érai'e wésene. Ímbo suwánaawimo ésa érai'emo sésamo timankúnkúmbo ésa aamoi isaná tirunkó kawé'á íníye Ísu siyáíye.

³⁰ Ísu wení kísau-waasi súrankata fí'o-fi'on-kísau-waame'a aráásimuwata tuwímbai maankwándááífímbá ímba agaimakáundanifo tuwímbai agaimakáumne. ³¹ Ísu Maníkón-ááninko póna wemó íyáfasinankaraiwainiye sé'a maanáúfái agaimakáumpo Ísun-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe. Miyámó timankúnkúmba ésa Ísuwe'a kááísamai maé'mae'a ónááwe sé'a maanáúfái agaimaráumne.

21

Afakaeté-waasi Ísumbo awánaraan-aii.

¹ Ánaaemba Táípíriyasi-waaunkoni áwáífa'a Ísu miyáumai paapé úwasa wení kísau-waasi awánaraawe. ² Wení kísau-waasi túwaandu uwái miwí túwí'a Sáímoni Pítaawe Tómaasi moórá-awi'a Títímásiye moóráwigo Káríri-aempakemba Kéna-naopaken-kwaasigon-awi'a Nátániyeriye Sépétin-ááninkaiye fí'on-kae'-waasiye miyáumai-waasi túwaandu uwaná ³ Sáímoni Pítaa simátimena séna mófáá'a kotoránae'a kúne súwasa kesááwará'á montá kónáisiaye sésa nompín-táómpimba íyátesa kumbá nó'waamba mófáá'amai wima'wima'-umbá ímba mófáá'a torówana ⁴ siyarónka'a Ísu nonáwáífa'a mérowasa ímba awánéraase uwaná ⁵ Ísu séna iyámpóisono. Mófáá'a tokáao súwasa ímbaniye suwaná ⁶ Ísu séna mare'mare'-únámbá tiyáánúrapa'-aempa'a nompímbá túwéwana kumína'a mófáá'a tóráaro súwasa wemó súnten-umba sáwífa'-mofaa'a tórówana mindómpín-táómpimba ímba kanaa'á máráaraantamba éna ówitowa'a ⁷ kemá Pítaantafe'a sé'a epínda Fasi'aénkón-iye séwánana Pítaa mináái iséna kisaumo maíndasafena paákákén-únánkwátóimo faú'maromba minúnánkwátói maimái úmaena nompín-táómba tuwéna nompímbá ásáfena nonáwáífa'a

kúwana ⁸ nonáwái ewaa'á wérowata fí'on-kwaasisa mindómpín-táomba maimaéta mare'mare'-únámbá tafisímaeta kówándasa ⁹ nonáwáífa'o ásáfaawandasa iyamá wégowana mófáá'wara tónkwará'á wéagauwata awánááwánanasa ¹⁰ Ísu séna tóráám-bofaa'a tuwímbai maimaé'a teró súwana ¹¹ Sáímoni Pítaa nompín-táompimba íyátena mare'mare'-únámbá tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana óraa'-mofaa'a ¹⁵³ mofaa'a wéna sáwífa'-mofaa'a wérombanifo mare'mare'-únámbá ímba tararówana tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana ¹² Ísu simásimenasa séna tamandaaró súwata nááwa'ono séta áísai ónae séta ówándasa ímba áísai eta Fasi'aénkó iyé-ímáyáá ówánanasa ¹³ Ísu mófáá'wara tónkwará'á maimáisa símakaiye. ¹⁴ Ísu pukáimpinkemba íyáfasinkena kae'-í'a paápé uréna kaumbogóntá aneká awánaraumne.

Ísu Pítaantafena kesí waásiya'a káráwiyuwomo siyáin-aaí.

¹⁵ Tómbá násúwówana Ísuma Sáímoni Pítaantafena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Miwí íyáákewa enarumbá wésimeno súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a káráwiyuwo séna ¹⁶ aneka'á Ísu áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo séna ¹⁷ kaumbo-í'a Ísu

áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana kaumbo-í'a áísai ena súntafena Pítaan-arunko umbaí tówana séna Fasi'aénkóo seyaafá-tántáá'á é'a awánaraandasafe en-ímáyáámó úndawara'a é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo. ¹⁸ Érai'a simáme'a sune. Emá aú-waasi méraanda po ení unáánkwátói ane'maké ení imáyáafinkemba úwoi wénompo waurámbó kéma enayáámba fárútuwenasa

ímbo embó arááímo táíndafa'a máankanaawe Ísu séna
¹⁹ minááímó súbma Pítaamo miyáumai puwéna mindá
 Maníkón-áwí'a mósá maráínone séna Pítaantafena séna
 kesirááíma wauwó siyáíye.

Ísunte Yóninte-taai.

²⁰ Ísu Pítaantafena súwana Pítaa kowaeréna
 moóráwigomba awánarai. Ááéma tómbó nopa'á Ísuni
 ewaa'á ména séna Fasi'aénkóo nááwa ení pintaru'-
 wáásí íníyo siyáiwaimba ²¹ Pítaa kowaeréna awánéna
 Ísumba áísai ena séna Fasi'aénkóo minkwáásíndó
 súwana ²² Ísu séna kemó sé'o wemá úwoi maambárará'á
 méraina'a kemá kumónaumnemo sendamá ímba endén-
 ifo kendén-íye. Emá kesirááíma wauwó Ísu súwasa
²³ wení kísau-waasi ímba kawé'-úmai ísónkakemba sésa
 wemá ímba puwíníye sésa simátíma'mae kuwaná Ísu
 miyán-áái ímba siyáimbanifo wemá úwoi méraina'a
 kemó kumónaumnemo sendamá ímba endén-íye Ísu
 siyáíye.

²⁴ Ímba puwíníyemo siyáan-kwaasi kemá Yóni úne.
 Mináái simátíme'a aúfáífimba agaisuwaúnda mináái érai'-
 aain-íye. ²⁵ Ísumo maiyáin-kisau tuwímbai agaé'a
 tuwímbai ímba agaiyáunda pó'a seyaafá'ó agaisuwé'o é'a
 seyaafá'-márámá faráátasuwaunafo sé'a sune.

Kemá Yóni súnnda-aai ta'áíye.

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana
copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Mar 2019 from source files dated 5 Mar 2019

0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c